

БЮЛЕТЕНЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Засновник:
Національна асоціація
кредитних спілок України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №10354 від 06.09.2005 року

Виходить з квітня 2005 року

Передплатний індекс — 94634

Випускаючий
редактор — Оксана Гайдук

Дизайн, макетування
та верстка — Андрій Козинець

Передрук
можливий лише
з посиланням на "Бюлетень
кредитних спілок України"

Національна асоціація
кредитних спілок України

Адреса:
вул. В.Чорновола, 25, 19-ий
поверх, к.49, Київ, 01135
тел./факс: (044) 501-18-75
електронна адреса:
unascu@unascu.org.ua

ЗМІСТ НОМЕРА:

Рада НАКСУ

Засідання ради НАКСУ 2

Фінансовий аналіз

Аналіз фінансової звітності кредитних спілок -
членів НАКСУ за 2010 рік 5

Динаміка показників членів НАКСУ

Динаміка основних показників кредитних спілок -
членів НАКСУ (станом на 01.01.2011) 14

Підсумки діяльності кредитних спілок

Підсумки діяльності кредитних спілок у 2010 році 17

З життя кредитних спілок

КС "Івано-Франківська": відповідальність - перш за все 20

КС "Моя родина": нам 5 років 23

Соціальна місія "Авангарду" 25

Люди, що працюють за покликанням 28

КС "Нарцис" - надія, опора і підтримка 30

Богоугодный банкінг 33

Новини партнерів

Роль бюро кредитних історій у післякризовий період 35

Поради та рекомендації

Зміни до процедури примусового стягнення органами ДВС 37

Шановні колеги!

Нагадуємо вам, що згідно з Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (стаття 14 "Подання та оприлюднення фінансової звітності") кредитні спілки зобов'язані не пізніше 1 червня наступного за звітним року оприлюднювати річну фінансову звітність шляхом публікації у періодичних виданнях або розповсюдження її у вигляді окремих друкованих видань.

Національна асоціація кредитних спілок України пропонує кредитним спілкам опублікувати свою фінансову звітність за 2010 рік в "Додатку до "Бюлетеня кредитних спілок України".

Вартість публікації для кредитних спілок - членів НАКСУ складає **500 грн.**, для кредитних спілок, що не є членами НАКСУ - **700 грн.**

Реквізити для оплати:

Одержувач платежу: ТОВ "Інформаційно-консультаційна служба"

Код ЄДРПОУ 31409058, п/р 2600507108 в ПуАТ "СЕБ Банк", МФО 300175

Призначення платежу: **за послуги з публікації фінансової звітності в "Додатку до "Бюлетеня кредитних спілок України"** згідно рахунку б/н від 22.02.2011 року.

Заявки на публікацію разом з формами звітності у встановленому форматі (**заявка та форми - на сайті www.unascu.org.ua**) надсилати на електронну адресу iks@unascu.org.ua до 16 травня 2011 року.

Довідки за телефонами: (044) 501-18-74, 501-18-75.

ЗАСІДАННЯ РАДИ НАКСУ

23 березня 2011 року відбулося чергове засідання Ради Національної асоціації кредитних спілок України. На засіданні були присутні члени Ради: Анатолій Занюк, Олег Арсьонов, Віктор Ейсмонт, Людмила Васюхно, Олена Грузіна, Ольга Зеленська, Євген Дзюба, Ігор Кріль, Юрій Ковальов, Зіновій Ковбель, Олена Маковій, Ігор Росипайло, Людмила Руднева, Мирон Сарвадій, Ганна Семенчук, Валентина Швайко; члени Наглядового Комітету НАКСУ: Ірина Боголюбова, Оксана Булаєнко, Володимир Науменко, Олена Холодйон; від Виконавчої дирекції НАКСУ - Петро Козинець, Людмила Кравченко, Катерина Калустова.

На початку засідання члени Ради обговорили та затвердили Протоколи минулих засідань. Після цього учасники засідання заслухали Звіт Виконавчої дирекції за період, що пройшов після останнього засідання Ради НАКСУ. Президент НАКСУ Петро Козинець поінформував присутніх щодо напрямків та аспектів діяльності за останній період. Було зазначено, що звіти про діяльність кредитних спілок - членів НАКСУ у 2010 році свідчать про в цілому успішну роботу з позитивною динамікою 126-ти кредитних спілок - членів НАКСУ, які закінчили фінансовий рік без збитків, 13 спілок мають проблеми, які можливо виправити, і 9 установ залишаються в критичному стані, впливаючи на статистику в цілому по системі. У зв'язку з цим

на засіданні обговорювались конкретні заходи впливу на дану ситуацію.

Далі Президент НАКСУ повідомив присутніх про те, що залишається напруженою ситуація з ліцензуванням.

У частині лобіювання керівництво НАКСУ веде активну роботу. Зокрема, під час кампанії формування громадських Рад при центральних органах виконавчої влади, Петра Козинця обрано членом громадської Ради при Міністерстві фінансів України, Катерину Калустову - першим заступником Голови громадської Ради при Державному комітеті фінансового моніторингу України.

Окрім того, разом з рядом інших асоціацій фінансового ринку НАКСУ надіслала свої жорсткі зауваження до Верховної Ради України щодо законопроекту про внесення змін до "Закону про фінансові послуги", ініційованого Держфінпослуг, та до ряду інших законопроектів та нормативних документів.

НАКСУ бере участь у підготовці з'їзду споживачів та надавачів фінансових послуг, який готується під егідою Комітету ВР, була учасником спеціального засідання в Держфінпослуг, де обговорювався проект Заходів Кабінету міністрів України по проблемах у кредитно-кооперативному русі.

Президент НАКСУ наголосив, що суттєво активізовано пропагандистську діяльність.

Значну увагу присутніх було зосереджено на взаємовідносинах з Держфінпослуг, які на сьогоднішній день продовжують бути напруженими.

Віце-президент НАКСУ Людмила Кравченко поінформувала членів Ради НАКСУ про нову редакцію Закону України "Про виконавче

провадження". При цьому було наголошено на тому, що головними новаціями цього Закону стало доповнення можливостей виконавчої служби в частині обмеження виїзду боржників за кордон, отримання доступу до державних реєстрів та комісійної реалізації майна в межах певної вартості. Також Людмила Кравченко довела до відома присутніх про існування в рамках Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України сектору з питань запобігання корупції, який уповноважений на проведення розслідувань з приводу дій або бездіяльності органів ДВС.

Також у ході засідання члени Ради висловили однастайну незгоду щодо запропонованих ВАКС пропозицій до проекту Плану заходів з метою підтримки подальшого розвитку системи кредитної кооперації. Зокрема, мова йде про пропозицію ВАКС щодо здійснення виплат

вкладникам проблемних спілок через спеціалізований фонд гарантування вкладів з одночасним переведенням відповідних проблемних активів з певним дисконтом у стабільно діючі кредитні спілки. Члени Ради НАКСУ однастайно вважають таку пропозицію непрофесійною та економічно необґрунтованою. Крім того, це дискредитує сам фонд гарантування ще до його створення.

Окремо Президент НАКСУ поінформував присутніх про ситуацію з проектом Закону, пов'язаного зі змінами функціонування Держфінпослуг. Дане питання також було обговорено членами Ради НАКСУ.

Учасники засідання постановили взяти до відома Звіт Виконавчої дирекції, підготувати та провести семінар-роз'яснення з питань виконавчого провадження та змін в Податковому Кодек-

сі, що стосуються діяльності кредитних спілок, та доручити Виконавчій дирекції НАКСУ звернутись до ВАКС з офіційним листом з приводу своєї незгоди з пропозиціями асоціації до проекту Плану заходів з метою підтримки подальшого розвитку системи кредитної кооперації.

Далі у ході засідання Директор фінансового департаменту НАКСУ Катерина Калустова представила присутнім загальну інформацію по кредитних спілках - членах НАКСУ в розрізі головних показників діяльності КС, виходячи з фінансових даних спілок за результатами 2010 фінансового року. Констатовано, що переважна більшість спілок - членів НАКСУ (85,1 %) стабільна у своєму розвитку і наближається до докризових показників. Діяльність 8,8 % кредитних спілок дає підстави сподіватися на відновлення їх стабільного фінансового стану і подальшого розвитку. Проблемними лишаються 6,1 % від загальної кількості КС. Катерина Калустова звернула увагу присутніх на норми Податкового Кодексу, які стосуються діяльності кредитних спілок, особливо тих, що мають філійну мережу. Наголошено, що для забезпечення діяльності КС при неоднозначності трактування деяких норм, які неможливо узагальнити та уніфі-

кувати, постала необхідність з кожного такого питання офіційно звертатися до місцевих податкових служб, в юрисдикції яких знаходиться КС.

Наступним на порядку денному засідання було розглянуто питання про проведення чергової XVIII Звітно-виборної Конференції НАКСУ. Після обговорення було прийняте рішення провести конференцію 26 травня у Києві, беручи до уваги, що в цей же час заплановано проведення загальних зборів ОКС НАКСУ. Учасники засідання підтвердили чинність встановлених квот щодо кількості голосів делегатів згідно з категоріями КС системи НАКСУ та постановили звернутись до кредитних спілок - членів НАКСУ з проханням надати до Номінаційної комісії НАКСУ пропозиції щодо кандидатур на заміщення посад у Наглядному комітеті. Нагадаємо, згідно з Положенням про Наглядний Комітет НАКСУ, затвердженим зі змінами рішенням XIII Звітно-виборної Конференції, має бути переобрано 4 члени Наглядного комітету НАКСУ.

Під час обговорення питання про прийом та виключення з членів НАКСУ Директор фінансового департаменту представила членам Ради кредитну спілку "Івано-Франківська" (м. Івано-

Франківськ), яка виявила бажання увійти до складу асоціації. Було констатовано, що спілка повністю відповідає вимогам "Положення про членство в НАКСУ". Члени Ради постановили прийняти дану спілку в члени НАКСУ.

Далі Катерина Калустова поінформувала присутніх про те, що КС "Центральне кредитне товариство" (м. Кіровоград), КС "Друга Криворізька" (м. Кривий Ріг), КС "Ля Ріба" (м. Сімферополь), КС "ФІН-КРЕДИТ" (м. Біла-Церква), КС "Експрес" (м. Івано-Франківськ), які мають спеціальний статус, виконують всі норми Положення про членство в НАКСУ, а динаміка розвитку та їх фінансовий стан дозволяють позбутися членства в Асоціації зі спеціальним статусом. Тому членами Ради було прийняте рішення надати цим спілкам членство в НАКСУ на загальних підставах.

Крім того, Рада НАКСУ прийняла рішення задовольнити заяви кредитних спілок "Злагода" (м. Вінниця) та "Дія" (м. Мена Чернігівської області) про добровільний вихід з Національної асоціації.

На завершення засідання Президент НАКСУ Петро Козинець повідомив присутніх про традиційне запрошення від Всесвітньої Ради Кредитних Спілок на щорічну Конференцію, яка буде проходити цього року в місті Глазго (Шотландія) з 24 по 27 липня. Учасники засідання постановили доручити Виконавчій дирекції НАКСУ продовжити роботу по формуванню делегації від НАКСУ.

Також члени Ради розглянули ряд звернень до Ради НАКСУ та прийняли по них відповідні рішення. Зокрема, було підтримано пропозицію Анатолія Занюка запровадити у "Бюлетені кредитних спілок України" рубрику дискусійного характеру щодо шляхів подальшого розвитку НАКСУ.

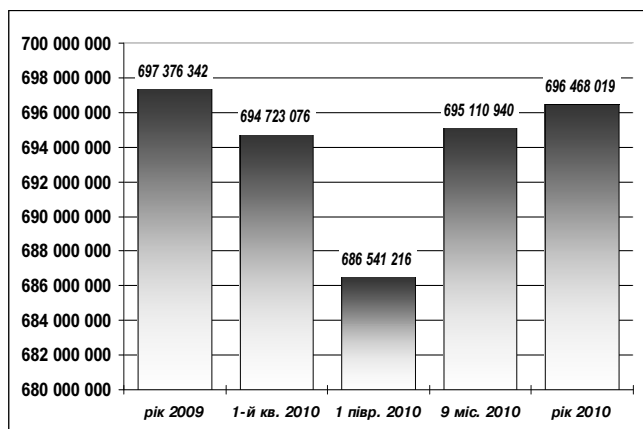
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК – ЧЛЕНІВ НАКСУ ЗА 2010 РІК

Членами НАКСУ станом на 01.01.2011 є 149 кредитних спілок. У розрахунках даних, приведених на одну кредитну спілку, враховується 148 кредитних спілок - членів НАКСУ, що подали звітні дані за 4 квартал 2010 року.

ЗВЕДЕНІ ДАНІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК – ЧЛЕНІВ НАКСУ (ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ)

■ АКТИВИ

Діаграма 1. Сумарні активи кредитних спілок (грн.)

На 1 січня 2011 року активи кредитних спілок - членів НАКСУ склали 696 468 019 грн., що свідчить про зростання активів у порівнянні з 3-м кварталом 2010 року на 1,3 млн. грн. В той же час, порівняно з 2009 роком, активи зменшились майже на 1 млн. грн.

Уявлення про наявну структуру членства в НАКСУ дає наступна таблиця:

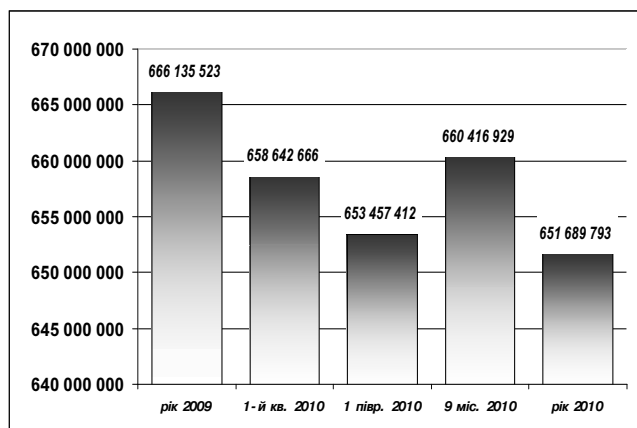
Таблиця 1. Структура кредитних спілок — членів НАКСУ за активами

	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Активи	% від загальної суми активів	Середні активи по групі КС
Менше 100 тис. грн.	3	2,03 %	147 075	0,02 %	49 025
Від 100 до 500 тис. грн.	18	12,16 %	4 623 734	0,66 %	256 874
Від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	15	10,14 %	11 237 221	1,61 %	749 148
Від 1 до 2 млн. грн.	34	22,97 %	50 320 726	7,23 %	1 480 021
Від 2 до 5 млн. грн.	51	34,46 %	176 941 083	25,41 %	3 469 433
Понад 5 млн. грн.	27	18,24 %	453 198 180	65,07 %	16 785 118
	148	100 %	696 468 019	100 %	4 705 865

Середні активи кредитних спілок - членів НАКСУ в четвертому кварталі 2010 року продовжували зростати і склали 4 706 тис. грн., станом на 1 жовтня 2010 року цей показник складав 4 697 тис. грн. Структура членства в НАКСУ за останній квартал майже не змінилась.

■ КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ

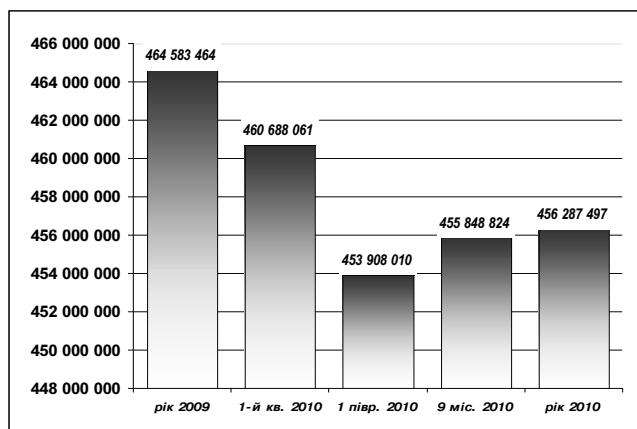
Діаграма 2. Кредитний портфель кредитних спілок (грн.)

Кредитний портфель зменшився порівняно з третім кварталом на 1,3 %, і на 1.01.2011 року склав 651,7 млн. грн. Питома вага кредитного портфеля в активах складає 93,5 %, на 1.10.2010 цей показник дорівнював 95 %.

■ ЗАОЩАДЖЕННЯ

Діаграма 3. ЗАОЩАДЖЕННЯ членів кредитних спілок (грн.)

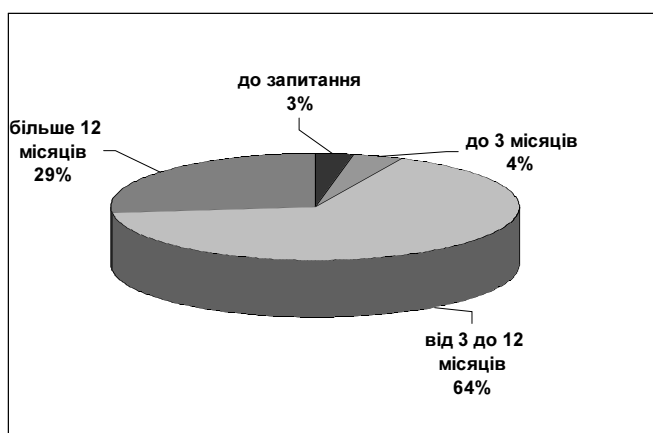

ЗАОЩАДЖЕННЯ членів на депозитні рахунки, порівняно з 3-м кварталом 2010 року, зросли на 0,5 млн. грн., а протягом 2010 року - зменшились на 8,3 млн. грн.

Вклади членів КС на депозитні рахунки залишаються основним джерелом коштів у кредитних спілках - членах НАКСУ. Від процентних ставок за цими вкладами залежать в основному процентні ставки за кредитами.

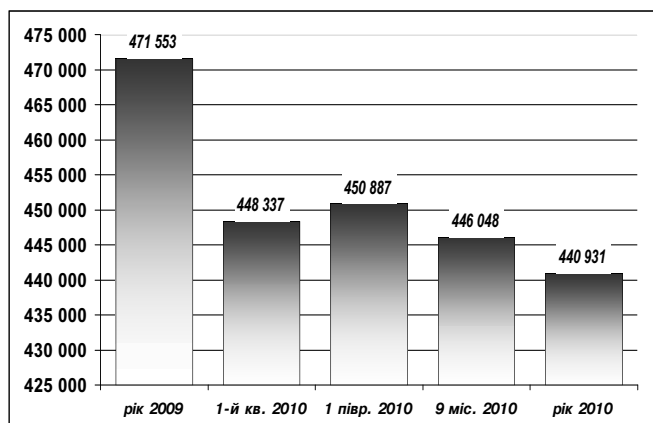
Структура вкладів на депозитні рахунки майже не змінилась: на 64 % (на 1.10.2010 цей показник складав 66 %) депозитний портфель складався з середньострокових вкладів (від 3 до 12 місяців), безстрокові вклади складали майже 3 %, короткострокові вклади - 4 % портфеля, а 29 % депозитного портфеля припадало на довгострокові вклади.

Діаграма 4. Структура вкладів на депозитні рахунки

■ КІЛЬКІСТЬ ЧЛЕНІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Діаграма 5. Кількість членів кредитних спілок

Останній квартал знову показав зменшення кількості членів кредитних спілок, і на 1.01.2011 року кількість членів склала 440 931 (-1,2 % порівняно з минулим звітним періодом).

Наступна таблиця розкриває структуру кредитних спілок - членів НАКСУ за кількістю членів спілок.

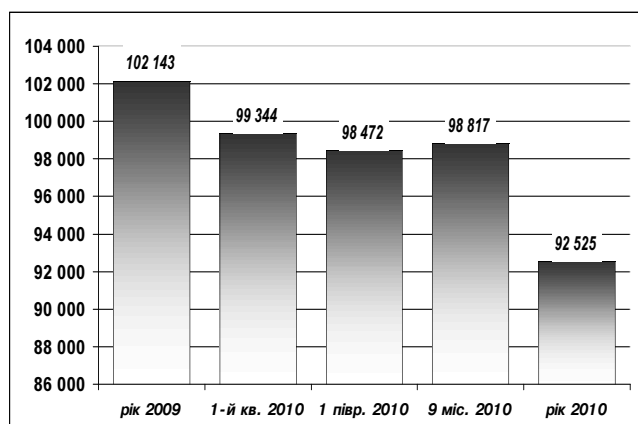
Таблиця 2. Структура кредитних спілок за кількістю членів

Кількість членів	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Кількість членів КС	% від загальної кількості членів
Менше 100	3	2,03 %	248	0,06 %
від 100 до 500	28	18,92 %	6 249	1,42 %
від 500 до 1000	31	20,95 %	22 066	5,00 %
від 1000 до 2000	37	25,00 %	53 973	12,24 %
від 2000 до 5000	26	17,57 %	80 953	18,36 %
понад 5000	23	15,53 %	277 442	62,92 %
	148	100 %	440 931	100 %

Найчисленнішими за кількістю є групи спілок, в яких обслуговується від 1000 до 2000 членів (37 спілок). При цьому 62,92 % членів обслуговуються у великих кредитних спілках з кількістю членів понад 5000 осіб. В кредитних спілках з кількістю членів до 1000 осіб обслуговується лише 6,48 % загальної кількості членства, в той же час, кількість таких спілок складає 41,9 % від загальної кількості КС - членів НАКСУ.

■ КІЛЬКІСТЬ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Діаграма 6. Кількість позичальників кредитних спілок

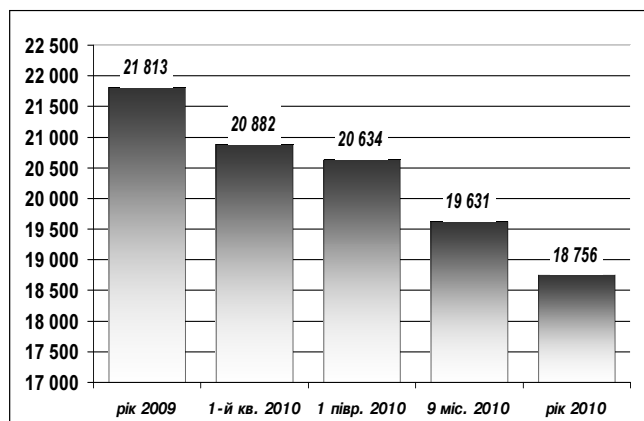

Кількість позичальників в четвертому кварталі 2010 року зменшилась і склала 92 525 осіб, протягом року вона зменшилась на 10 тис. осіб.

■ КІЛЬКІСТЬ ВКЛАДНИКІВ

На 1.01.2011 кількість вкладників в кредитних спілках зменшилася на 4,5 % (875 осіб), а за останні 12 місяців - на 14 %.

Діаграма 7. Кількість вкладників кредитних спілок

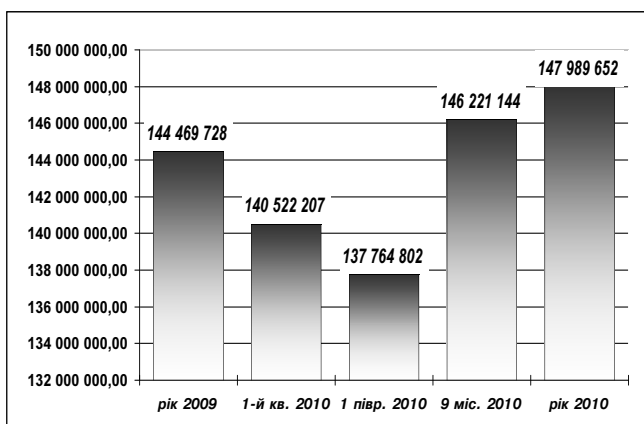

КАПІТАЛ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ

■ СУМАРНИЙ КАПІТАЛ

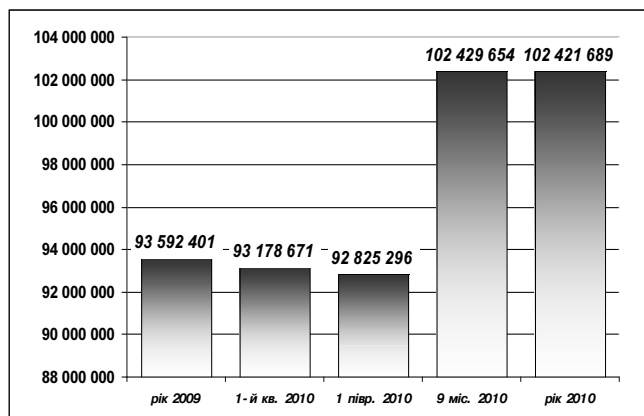
Сумарний капітал кредитних спілок продовжував зростати і склав 148 млн. грн., що майже на 1,8 млн. грн. більше, ніж у 3-му кварталі 2010 року, і на 3,5 млн. грн. більше за 4-й квартал 2009 року.

Діаграма 8. Сумарний капітал кредитних спілок (грн.)

■ ПАЙОВИЙ КАПІТАЛ

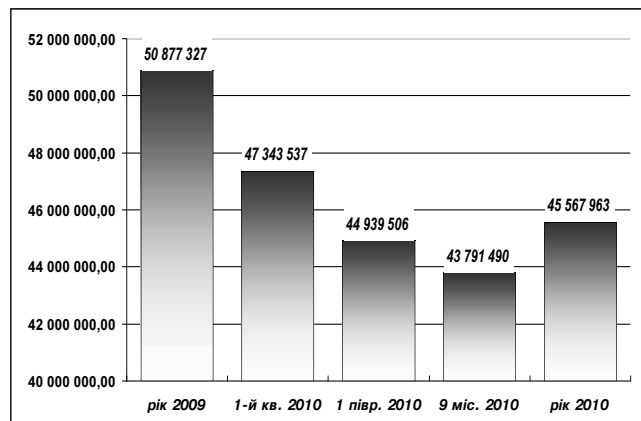
Діаграма 9. Пайовий капітал кредитних спілок (грн.)

Основною складовою капіталу кредитних спілок лишається пайовий капітал, питома вага якого у складі загального капіталу дорівнює 69,2 %. На 1.01.2011 сумарний пайовий капітал склав 102 421 689 грн., що на 8 тис. грн. менше даних 3-го кварталу, але на 8,8 млн. грн. більше за 2009 рік.

■ ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

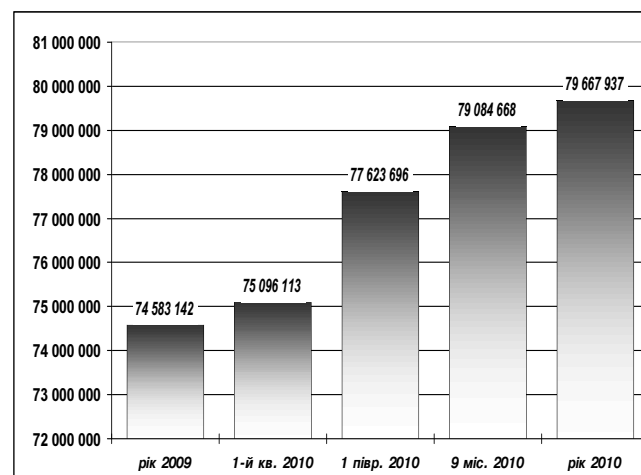
Діаграма 10. Власний капітал кредитних спілок (грн.)

В четвертому кварталі 2010 року власний капітал кредитних спілок - членів НАКСУ зріс і склав 45,6 млн. грн., що на 4 % більше, ніж у 3-му кварталі 2010 року.

■ РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 11. Резервний капітал кредитних спілок (грн.)

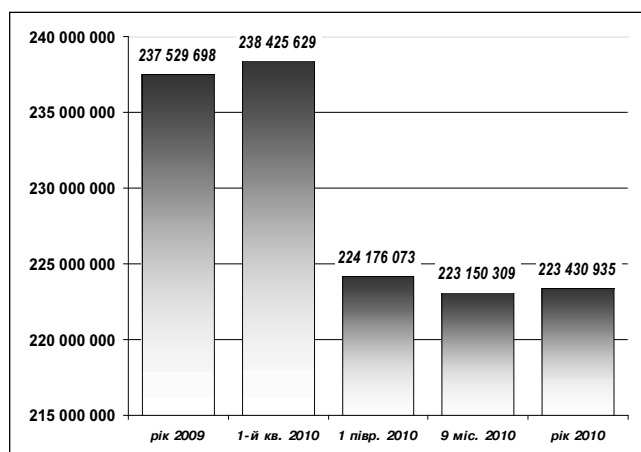
Суттєве зменшення резервного капіталу у четвертому кварталі 2009 року стало наслідком покриття за рахунок нього збитків, а в останньому кварталі 2010 року, незважаючи на покриття збитків кредитними спілками за рахунок резервного капіталу, сумарний резервний капітал зріс і склав 79,7 млн. грн., порівняно з 2009 роком він зріс на 6,8 %.

ЯКІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ

■ СУМА ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ

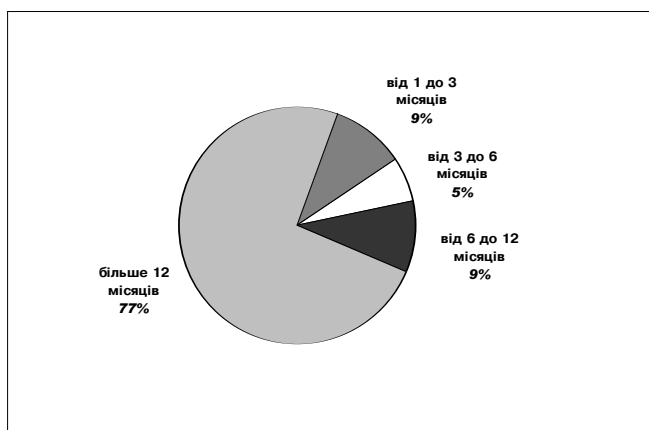
В четвертому кварталі 2010 року загальна сума прострочених кредитів зросла порівняно з 3-м кв. 2010 року на 0,1 % і склала 223,4 млн. грн., але протягом останніх 12 місяців зменшилась на 14 млн. грн.

Діаграма 12. Сума прострочених кредитів (грн.)

Наступна діаграма дає уявлення про структуру прострочених кредитів.

Діаграма 13. Структура прострочених кредитів

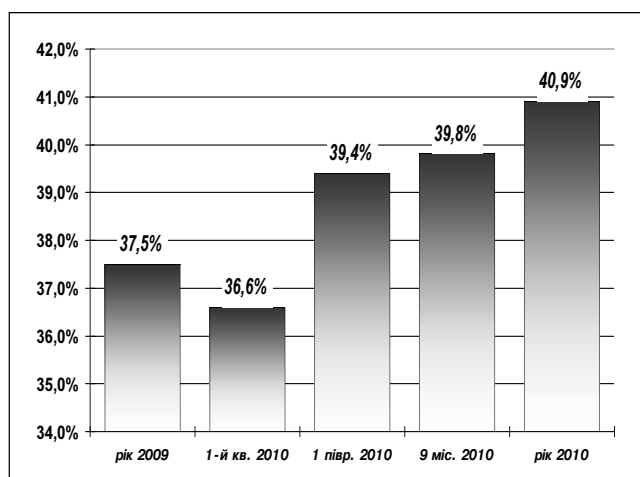
В структурі прострочених кредитів продовжують переважати прострочені кредити терміном більше 12 місяців. В порівнянні з минулим кварталом їх питома вага у загальній простроченості збільшилась на 3 %. Структура простроченості в цілому змінилася в бік зменшення на 1 % питомої ваги кредитів, прострочених від 6 до 12 місяців. Також слід відмітити тенденцію щодо зменшення частки прос-

трочених кредитів 1-го рівня на 1 % порівняно з третім кварталом 2010 року. Така зміна структури прострочення вимагає від кредитних спілок додаткових витрат на формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів.

Подальші діаграми відображають динаміку співвідношень РЗПВ до нормативного значення, простроченості до власного капіталу, а також співвідношення суми прострочених кредитів, не покритих РЗПВ, до кредитного портфеля по системі в цілому.

■ ДОСТАТНІСТЬ РЗПВ

Діаграма 15. Достатність резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів (в процентах до нормативного значення)

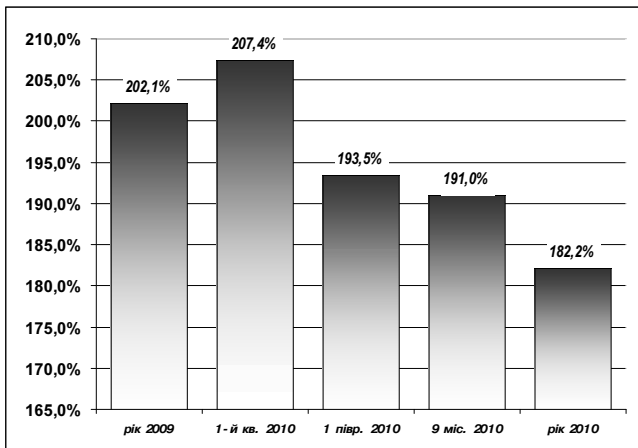

Співвідношення фактично сформованого РЗПВ в четвертому кварталі до його нормативного значення продовжує збільшуватись, і на 1.01.2011 р. достатність РЗПВ, в процентах до нормативного значення, склала 40,9 %, що на 1,1 % більше, ніж станом на 1 жовтня 2010 року, і на 3,4 % більше за аналогічний період минулого року.

■ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ ДО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

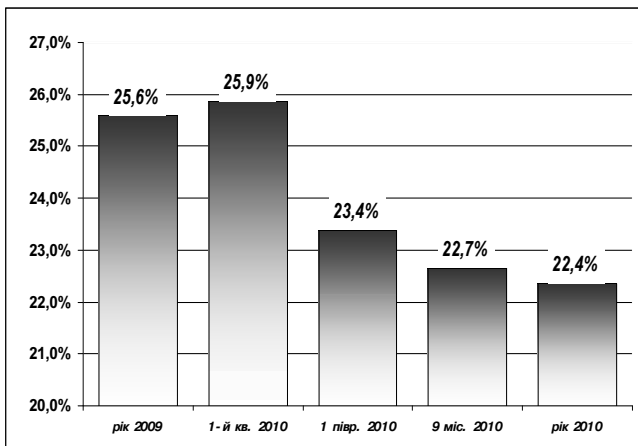
Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу в четвертому кварталі 2010 року зменшилось і склало 182,2 %, що на 8,8 % менше, ніж у третьому кварталі, за останній рік цей показник зменшився на 19,9 %.

Діаграма 16. Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу

■ ПРОСТРОЧЕНІ КРЕДИТИ, НЕ ПЕРЕКРИТІ СФОРМОВАНИМ РЗПВ, ДО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ

Діаграма 17. Співвідношення прострочених кредитів, не покритих сформованим РЗПВ, до кредитного портфеля (нормативне значення — 12%)

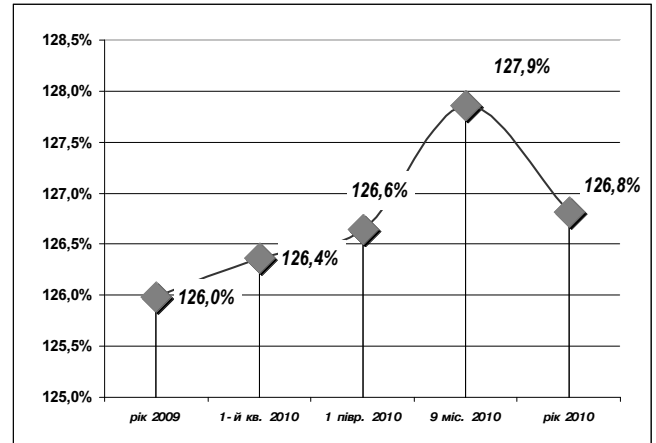
Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 19 березня 2009 року № 200, дію якого продовжено на 2010 рік, було внесено зміни до порядку розрахунку нормативу 3.1.2. Під час розрахунку нормативу не враховуються пролонговані кредити, а також його значення не поділяється на групи режимів регулювання кредитних спілок і визначається як відношення загальної суми заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами, не покритої сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, до загальної суми заборгованості за наданими кредитами не може перевищувати 12 відсотків для всіх кредитних спілок.

Невиконання кредитними спілками нормативу співвідношення суми прострочених, неповернених, безнадійних та пролонгованих кредитів, не покритих сформованим РЗПВ, до загальної суми кредитного портфеля зменшилось за останній квартал на 0,3 % і складає 22,4 % від загального кредитного портфеля.

▶ ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

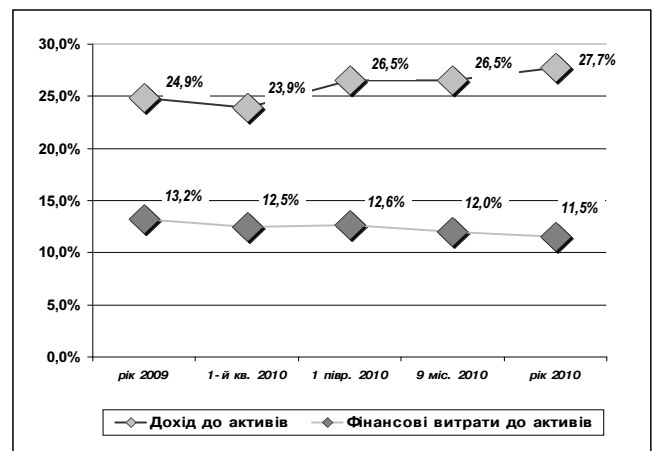
■ ДОХОДНІ АКТИВИ ДО ПЛАТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Діаграма 18. Співвідношення доходних активів до платних зобов'язань (нормативне значення: не менше 100%)

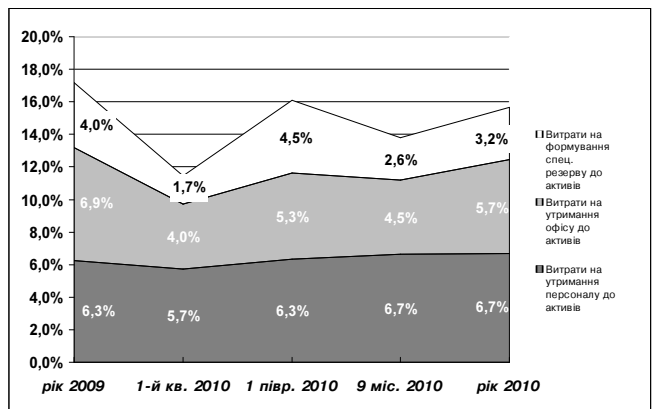
■ ДОХІД ДО АКТИВІВ, ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ ДО АКТИВІВ

Діаграма 19. Співвідношення доходу до активів та фінансових витрат до активів

■ РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ВИТРАТ

Діаграма 20. Розподіл за видами витрат кредитних спілок

Витрати на утримання персоналу продовжують переважати порівняно з витратами на формування спец. резерву та витратами на утримання офісу, і у четвертому кварталі 2010 року склали 6,7 %, що дорівнює показнику третього кварталу 2010 року і на 3,5 % більше за витрати на формування РЗПВ, які, в свою чергу, зросли порівняно з третім кварталом 2010 року на 0,6 %.

Втім, для різних категорій кредитних спілок як структура витрат в цілому, так і структура операційних витрат мають певні особливості, про що свідчать дані наступних таблиць.

Питома вага процентних витрат в цілому пропорційна розміру активів кредитних спілок. Співвідношення операційних витрат до загальних активів спілок зворотно пропорційне розміру активів. Найбільший відсоток витрат на формування резервного капіталу притаманний спілкам з активами від 2 до 5 млн. грн.

Таблиця 3. Загальна структура витрат кредитних спілок

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Процентні витрати разом	18,34 %	11,28 %	28,69 %	35,08 %	41,56 %	48,42 %	42,97 %
Операційні витрати разом	71,78 %	19,48 %	54,44 %	45,29 %	41,41 %	38,19 %	39,69 %
Витрати на формування РЗПВ	9,88 %	67,90 %	14,83 %	16,29 %	8,75 %	6,25 %	10,61 %
Витрати на формування резервного капіталу	0,00 %	0,15 %	1,04 %	1,33 %	3,79 %	1,50 %	2,12 %
Витрати на проценти на паї	0,00 %	1,19 %	1,00 %	2,01 %	4,49 %	5,64 %	4,61 %

Розмір активів кредитних спілок впливає також і на структуру операційних витрат. Мінімальна питома вага витрат на оплату праці в складі операційних витрат притаманна кредитним спілкам з активами до 100 тис. грн. Ці ж спілки мають один з найбільших розмірів витрат на утримання офісу. Найбільший відсоток витрат на нарахування заробітної плати та обов'язкових платежів - у кредитних спілках з активами від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.

В цілому уявлення про структуру операційних витрат для різних груп кредитних спілок дає наступна таблиця:

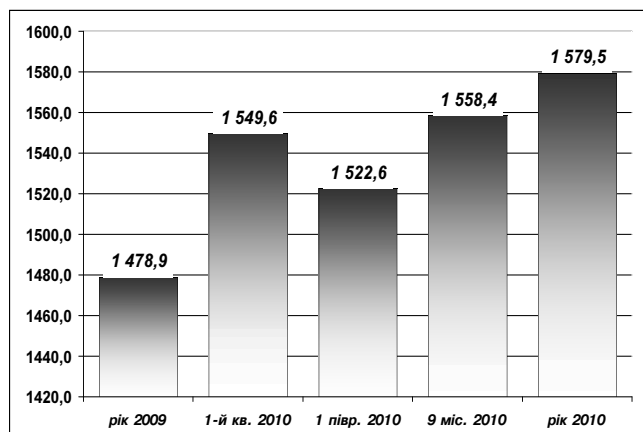
Таблиця 4. Структура операційних витрат кредитних спілок

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Витрати на страхування кредитів та депозитів	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,9 %	0,5 %
Зарплата	35,6 %	51,3 %	63,7 %	52,8 %	57,2 %	56,7 %	56,5 %
Офісні витрати	54,4 %	45,3 %	35,0 %	45,3 %	40,9 %	40,6 %	41,2 %
Витрати на формування спільних фінансових фондів	4,3 %	0,5 %	0,3 %	0,6 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Інші витрати	5,7 %	2,9 %	1,0 %	1,3 %	1,7 %	1,7 %	1,6 %

ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПО ЧЛЕНАХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

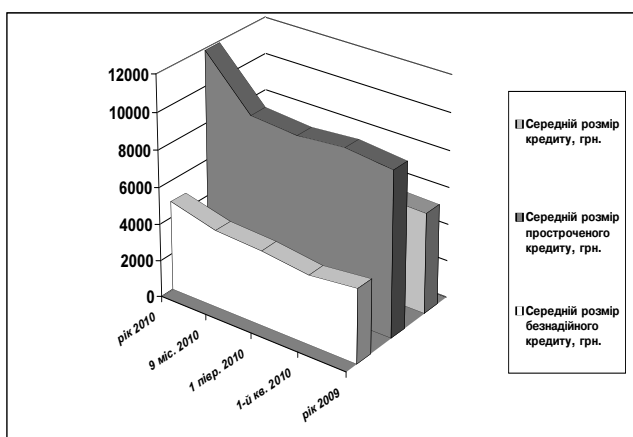
АКТИВИ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 21. Активи на одного члена спілки (грн.)

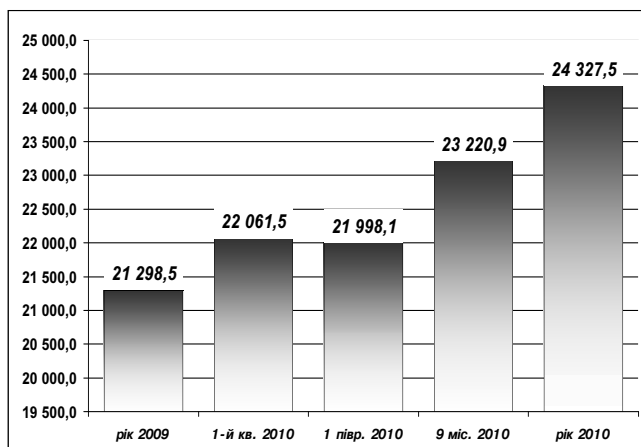
СЕРЕДНІ РОЗМІРИ КРЕДИТУ, ПРОСТРОЧЕНОГО КРЕДИТУ ТА БЕЗНАДІЙНОГО КРЕДИТУ

Діаграма 22. Середній розмір кредиту, середній розмір простроченого кредиту, середній розмір безнадійного кредиту (грн.)

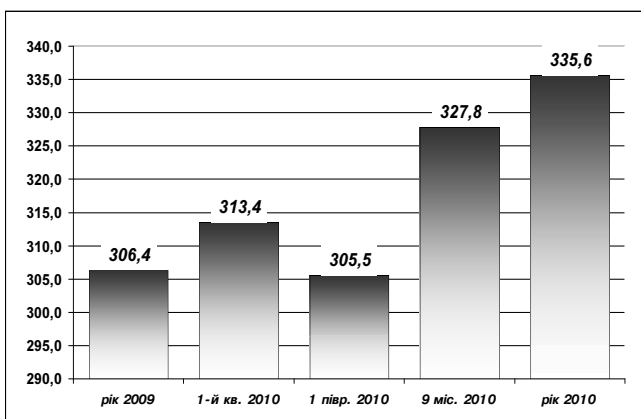
■ ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА

Діаграма 23. ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА, грн.

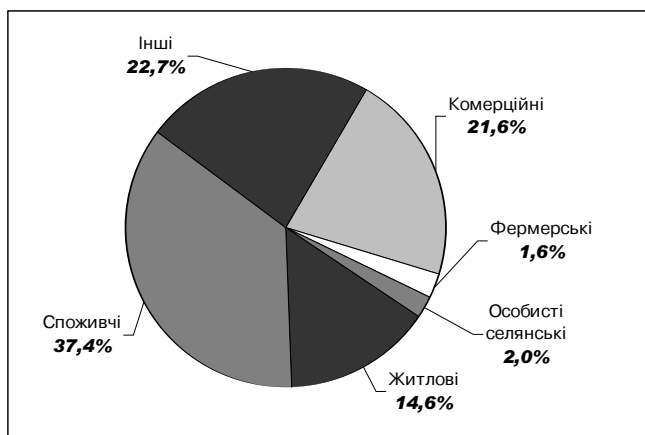
■ КАПІТАЛ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 25. Капітал на одного члена спілки (грн.)

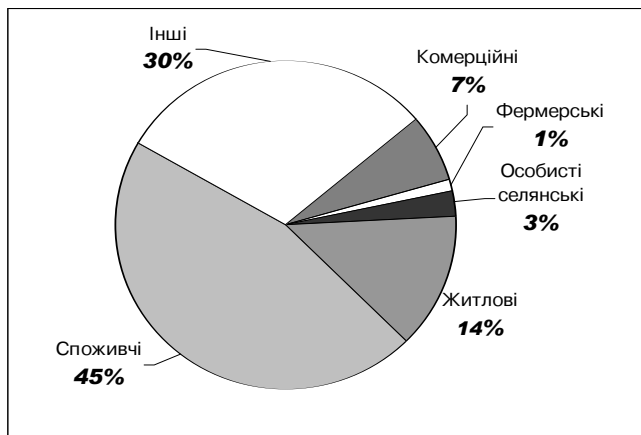
■ СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ

Діаграма 25. Структура кредитного портфеля за видами

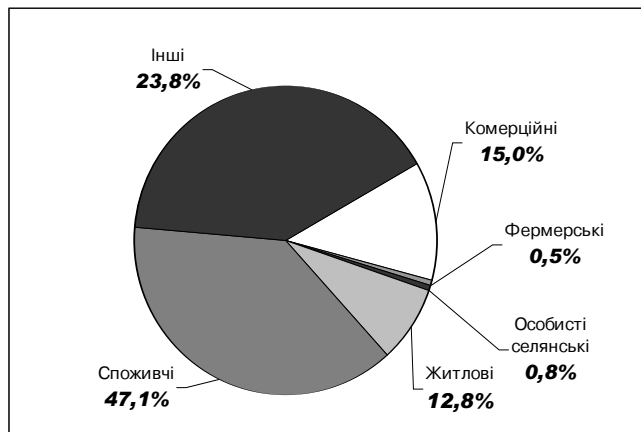
■ СТРУКТУРА ВИДАНИХ КРЕДИТІВ

Діаграма 26. Структура виданих кредитів

■ ДОХОДНІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ КРЕДИТІВ

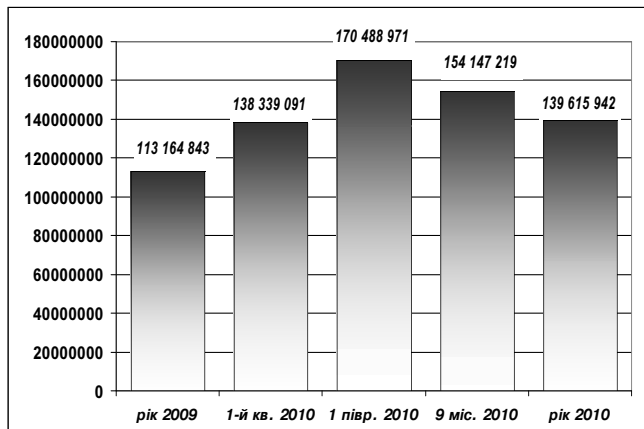
Діаграма 27. Доходність кредитного портфеля за видами кредитів

Структура кредитного портфеля майже не змінилася, зросла частка кредитів на інші потреби та комерційних кредитів. Споживчі кредити продовжують переважати в структурі кредитного портфеля, але їх частка в останньому кварталі зменшилась на 0,3 %. Споживчі кредити забезпечують спілкам 47,1 % доходності. Найнижчою доходністю характеризуються фермерські (0,5 % доходу від 1,6 % портфеля) та особисті селянські кредити (0,8 % доходу від 2,0 % портфеля). Такий підхід є цілком зрозумілим, в той же час для забезпечення необхідного рівня доходності кредитного портфеля та його відповідності строкам залучення коштів кредитним спілкам необхідна його диверсифікація.

Поквартальна динаміка видачі кредитів представлена наступною діаграмою:

Діаграма 28. Поквартальна динаміка видачі кредитів (грн.)

Дані вищенаведеної діаграми свідчать про те, що у порівнянні з третім кварталом сума виданих кредитів зменшилась на 14,5 млн. грн., але, в той же час, сума виданих кредитів в 4-му кварталі 2010 року більша на 26,5 млн. грн., ніж в останньому кварталі 2009 року.

Наступна таблиця дає уявлення про річну динаміку видачі кредитів за цільовим призначенням. Дані представлені наростаючим підсумком з початку року.

Середній розмір кредитів, що видавалися кредитними спілками - членами НАКСУ в минулому році, складає 6404 грн., що свідчить про зростання порівняно з 2009 роком середнього розміру кредитів на 478 грн. Структура кредитів, виданих протягом 2010 року, не змінилася. Найбільшу кількість мали споживчі кредити, а найменшу - фермерські.

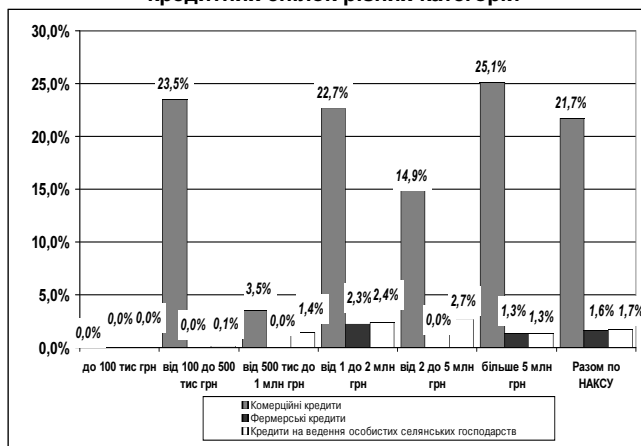
Таблиця 5. Річна динаміка видачі кредитів за цільовим призначенням

	рік 2009	3 міс. 2010	6 міс. 2010	9 міс. 2010	рік 2010
Надано кредитів	565 718 106	138 339 091	308 828 062	462 975 280	602 561 222
кількість	95 467	2 1430	46 877	71 431	94 079
Комерційні	50 930 805	8 414 372	22 570 268	30 917 897	42 470 372
кількість	2 494	446	964	1 434	1 820
Фермерські	7 928 028	2 646 220	4 582 635	5 074 061	5 865 601
кількість	365	88	156	182	237
Особисті	11 563 558	3 282 092	6 977 912	11 496 390	15 792 169
кількість	1 548	574	1 075	1 500	1 874
Житлові	72 406 276	19 855 509	41 454 953	63 709 631	81 600 452
кількість	13 582	2 638	5 568	8 429	10 919
Споживчі	239 837 112	56 542 546	128 890 436	210 403 084	278 937 298
кількість	52 955	12 091	27 354	42 149	55 705
Інші	183 052 327	47 568 351	104 351 857	141 374 217	177 895 330
кількість	24 523	5 593	11 760	17 737	23 524

Загальна картина буде неповною, якщо не представити відсоток комерційних, фермерських та особистих селянських кредитів в кредитних портфелях спілок різних категорій (Діаграма 29).

Питома вага бізнес-кредитів в кредитному портфелі всіх кредитних спілок - членів НАКСУ складає 25 %, порівняно з другим кварталом цей показник збільшився на 0,1 %. Найбільшою часткою бізнес-кредитів характеризуються кредитні портфелі кредитних спілок з активами більше 5 млн. грн. (27,7%), а найменшою (0 %) - кредитні портфелі кредитних

Діаграма 29. Структура кредитних портфелів кредитних спілок різних категорій

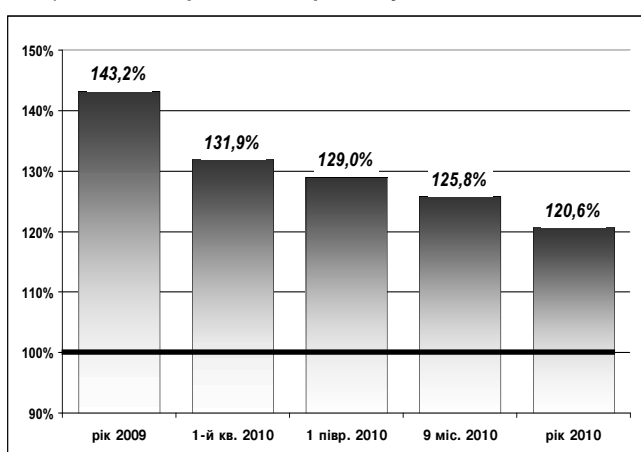

спілок з активами до 100 тис. грн. Найбільша питома вага кредитів наданих на ведення фермерських господарств - 2,3 % - притаманна групі спілок з активами від 1 до 2 млн. грн., а на ведення особистих селянських господарств - 2,7 % - кредитним спілкам з активами від 2 до 5 млн. грн.

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 19 березня 2009 року № 200, дію якого продовжено на 2010 рік, було внесено зміни до порядку розрахунку нормативу 3.1.1. Наразі норматив 3.1.1. не враховує пролонговані кредити і включає в себе загальну суму заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами, **не перекриті** сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, та не має перевищувати 100 відсотків від суми регулятивного капіталу кредитної спілки.

Аналізуючи представлену діаграму, на якій відображене дотримання кредитними спілками нормативу 3.1.1, можемо зробити висновок, що порушення нормативу на 01.01.2011 р. продовжує зменшуватись, що є наслідком поліпшення фінансового стану кредитних спілок. Якщо станом на четвертий квартал 2009 року порушення нормативу складало 43,2 %, то станом на 1 січня 2011 року це порушення складає 20,6 %.

Діаграма 30. Дотримання нормативу 3.1.1.

Висновок

Узагальнений аналіз буде неповним без поділу кредитних спілок на прибуткові та збиткові, що необхідно для отримання об'єктивної картини.

Станом на 31 грудня 2010 року балансовий збиток став результатом діяльності 22 кредитних спілок. Незалежно від того, що кількість збиткових КС постійно скорочується, отриманий ними збиток збільшується і перекидає прибуток, отриманий іншими КС. Проте, незважаючи на зростання збитку, яке у 2010 році склало 19,3 млн. грн., протягом року цими спілками були повернені внески (вклади) на депозитні рахунки на суму 13,4 млн. грн. Прострочена заборгованість за кредитами у 2010 році зросла на 8,5 млн. грн. і склала 140 млн. грн. (62,7 % від загальної суми простроченої заборгованості по НАКСУ в цілому. Протягом року цими спілками витрачено на формування РЗПВ 7,2 млн. грн., а сума сформованого ними РЗПВ склала 23,2 млн. грн. Питома вага прострочених кредитів, не перекритих РЗПВ, у кредитному портфелі цих спілок складає 68,6 %. Таким чином, ці спілки спрямовують свою роботу виключно на повернення прострочених та неповернених кредитів.

Необхідно зауважити, що група збиткових кредитних спілок є неоднорідною - група КС, балансовий збиток яких складає понад 1 млн. грн., налічує 9 спілок, на них припадає 50,1 млн. грн. балансового збитку, який складає 35,3 % від їхніх активів. Активи цієї групи складають 141,9 млн. грн., кредитний портфель - 143,6 млн. грн., середній борг позичальника - 35,9 тис. грн., а загальна сума прострочених кредитів - 128,5 млн. грн., при цьому сума сформованого РЗПВ складає 20,2 млн. грн., в результаті питома вага прострочених кредитів, не перекритих РЗПВ, у кредитному портфелі складає 75,4 %.

Перспектива відновлення діяльності 13 спілок з балансовим збитком менше 1 млн. грн. виглядає більш оптимістично. Незважаючи на те, що це спілки з активами значно меншими, ніж у попередньої групи - сумарні активи цієї групи складають 27,1 млн. грн., а кредитний портфель 26,6 млн. грн., - питома вага прострочених кредитів, не перекритих РЗПВ, по цій групі спілок складає 31,6 %, що вдвічі менше, ніж у попередньої групи. Така ситуація дає змогу прогнозувати можливість відновлення діяльності більшості з цих спілок.

Головною проблемою для цієї групи є необхідність зменшення операційних витрат, в тому числі і шляхом скорочення персоналу. Оптимістичний прогноз підтверджується ще і тим, що станом на 1 січня 2011 року співвідношення балансового збитку до активів цієї групи склало 15,5 %. Крім того, у трьох з них сума отриманого протягом 2010 року збитку могла бути перекритою за результатами року за рішенням спостережної ради за рахунок резервного капіталу, одна новостворена спілка станом на 1 березня поточного року перекрила збиток минулого року в повному обсязі.

126 кредитних спілок - членів НАКСУ не мали балансового збитку станом на 1 січня 2011 року. Необхідно зауважити, що кількість таких спілок зросла порівняно з третім кварталом на 4 спілки. Основні показники цієї групи кредитних спілок виглядають наступним чином:

- сумарні активи склали 527,4 млн. грн. і зросли на 37,5 млн. грн. (7,7 %);
- сумарний кредитний портфель склав на кінець року 481,5 млн. грн., він збільшився на 19,2 млн. грн. (4,2 %);
- внески (вклади) на депозитні рахунки склали 328,4 млн. грн. і зросли на 20 млн. грн. (6,5 %);
- кількість членів кредитних спілок склала 384,8 тис. осіб;
- кількість позичальників склала 86,3 тис. осіб, середня заборгованість позичальника за кредитом становила 5,6 тис. грн.;
- кількість вкладників склала 13,1 тис. осіб, а середня сума вкладу - 25 тис. грн.

Протягом 2010 року цими спілками було видано 91,2 тис. кредитів на загальну суму 582,3 млн. грн. Загальна сума прострочених кредитів станом на 1 січня 2011 року склала 83,4 млн. грн. і зменшилася протягом року на 2,2 млн. грн. (2,6 %). Незважаючи на це, даною групою спілок протягом року було витрачено на формування РЗПВ 7,3 млн. грн. і станом на 1 січня 2011 року його сумарний розмір досяг 53,6 млн. грн. (збільшився на 15,7 %, при цьому питома вага прострочених кредитів, не перекритих сформованим РЗПВ, у кредитному портфелі цих спілок станом на 1 січня 2011 року склала 6,2 %. Капітал прибуткових спілок протягом року збільшився на 20,2 млн. грн. (13,5 %) і склав на 1 січня 2011 року 170,3 млн. грн., у тому числі:

- пайовий капітал збільшився на 7,3 млн. грн. (10 %) і склав 80,2 млн. грн.;
- резервний капітал збільшився на 7,7 млн. грн. (12,4 %) і склав 70,2 млн. грн.;
- додатковий капітал збільшився на 3,7 млн. грн. (36,6 %) і склав 13,8 млн. грн.;
- балансовий прибуток збільшився на 3,7 млн. грн. (30,7 %) і склав 6,1 млн. грн.

Наведені дані дозволяють зробити наступний висновок: переважна більшість кредитних спілок - членів НАКСУ (85,1%) стабільна у своєму розвитку і наближається до докризових показників. Діяльність 8,8 % спілок дає підстави сподіватися на відновлення стабільного фінансового стану і подальшого розвитку. Проблемними лишаються 6,1 % від загальної кількості спілок.

**Катерина Калустова, Віце-президент
Національної асоціації кредитних спілок
України з питань саморегульованості, Директор
фінансового департаменту НАКСУ**

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ (СТАНOM НА 01/01/2011)

Назва	Місто	Кінцева дата	Кількість членів на 01.01.2010	Кількість членів на 01.01.2011	Активи на 01.01.2010	Активи на 01.01.2011	Кредитний портфель на 01.01.2011	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2011	Кількість наданих кредитів за 2010 рік	Сума виданих кредитів протягом року
Авангард	Севастополь	31.12.2010	894	1 042	2 998 382,67	3 565 966,00	2 485 709,54	483	443	3 531 450,00
Агро-Кредит	Старобільськ	31.12.2010	3 372	3 560	2 884 258,51	4 064 934,87	3 288 495,43	992	2 533	6 735 279,88
АЖІО	Київ	31.12.2010	161	166	99 623,00	108 705,87	119 793,53	38	38	175 000,00
Айдар кредит	Новопсков	31.12.2010	6 634	6 930	8 306 750,52	6 300 419,96	5 575 468,09	876	1 342	3 219 720,00
Альянс-С	Куп'янськ	31.12.2010	678	809	908 383,48	1 484 611,91	1 236 159,48	342	369	1 998 780,00
АР МОУ	Одеса	31.12.2010	1 060	1 064	3 148 306,50	3 371 810,81	3 138 353,19	337	138	1 642 960,00
АЧКС	Сімферополь	31.12.2010	214	276	313 216,33	607 433,51	588 874,04	90	110	992 850,00
Берегиня	Нововолинськ	31.12.2010	671	639	125 909,13	126 703,35	156 517,13	73	61	193 400,00
Бліц-Кредит	Севастополь	31.12.2010	1 275	1 288	5 049 547,02	4 543 169,02	4 936 795,18	232	31	274 144,00
Благо	Бердянськ	31.12.2010	1 379	1 548	2 042 964,00	2 138 580,00	2 380 585,00	505	512	2 815 130,00
Благодійниця	с. Шулгинка	31.12.2010	810	863	1 104 667,58	1 448 955,06	1 067 950,90	263	379	1 729 920,00
Буковина	Чернівці	31.12.2010	866	873	4 334 125,20	4 395 865,16	3 898 272,64	170	124	3 097 506,00
Буковинський Альянс	Чернівці	31.12.2010	1 608	1 664	10 083 737,12	10 422 261,88	9 069 656,43	752	373	5 076 170,86
Бюджет	Маріуполь	31.12.2010	1 097	1 138	1 033 077,24	878 731,15	1 056 072,31	294	121	759 056,00
Взаємний кредит	Мелітополь	31.12.2010	8 554	8 654	2 174 284,82	2 189 839,84	2 072 522,15	458	689	3 294 237,00
Взаємопоміч	Червоноград	31.12.2010	655	650	661 459,73	635 571,81	560 294,72	125	189	577 017,49
Відродження	Трушків	31.12.2010	2 185	2 247	1 592 500,45	1 481 035,16	1 447 613,07	304	258	1 868 910,19
Володар	Київ	31.12.2010	451	503	31 392 536,52	38 060 056,71	29 343 916,80	94	121	60 740 556,59
Гарант	Київ	31.12.2010	599	630	1 175 264,35	1 101 451,56	1 345 731,23	145	144	2 027 800,00
Гетьман	Прилуки	31.12.2010	1 993	2 321	4 031 673,00	4 820 818,00	4 761 975,00	1 083	1 114	7 289 200,00
Гільдія вуглекопів	Червоноград	31.12.2010	1 283	1 366	1 152 450,00	1 292 236,00	1 089 401,00	389	266	1 265 415,00
Господар	смт. Макарів	31.12.2010	1 538	1 734	2 165 293,45	2 231 899,16	2 376 668,36	433	461	3 829 650,00
Грицева Калитка	смт. Гриців	31.12.2010	918	1 027	694 127,61	900 571,96	906 319,10	315	436	1 602 600,00
Джерело Плюс	Білгород-Дністровський	31.12.2010	570	560	2 160 662,74	2 670 913,62	2 474 511,02	137	101	1 550 750,00
Дія	Мена	31.12.2010	3 593	3 544	1 844 804,17	1 870 861,82	1 629 630,47	631	730	3 192 265,00
Добробут	Донецьк	31.12.2010	1 004	942	3 150 600,34	2 884 778,79	2 792 131,35	348	532	2 332 025,76
Добробут	Баранівка	31.12.2010	2 886	3 138	3 500 673,00	3 200 533,02	3 344 102,77	866	713	4 244 150,00
Добробут	Вінниця	30.09.2010	218	209	4 128 594,78	4 028 570,34	4 455 822,00	107	6	219 490,00
Добродій	Брянка	31.12.2010	3 168	3 273	1 071 863,35	1 200 549,71	1 128 249,44	826	1 474	3 133 170,00
Довіра	Новоайдар	31.12.2010	3 544	3 671	1 394 015,39	1 673 859,34	1 608 063,34	574	1 341	3 952 060,00
Довіра	Дніпропетровськ	31.12.2010	59	58	9 111,00	8 677,00	4 119,00	5	0	0,00
Довіра	Золочів	31.12.2010	6 186	7 125	4 383 375,67	4 801 669,04	3 768 170,67	1 448	1 734	6 499 123,00
Довіра	Охтирка	31.12.2010	559	532	744 104,47	661 396,53	815 724,70	208	994	2 048 720,00
Довіра	Згурівка	31.12.2010	1 911	2 023	1 966 017,49	875 695,38	1 069 415,62	171	219	1 861 883,67
Довіра-Ічня	Ічня	31.12.2010	2 410	2 858	4 440 920,04	6 930 392,55	6 500 128,21	1 281	1 705	12 383 310,00
Допомога	Бережани	31.12.2010	3 981	4 135	1 099 419,45	1 072 840,70	991 133,19	510	651	1 591 925,00
Друга Криворізька	Кривий Ріг	31.12.2010	50	173	47 000,00	273 787,25	256 018,72	108	175	580 419,54
Егіда	Севастополь	31.12.2010	433	134	4 733 072,98	4 751 318,76	4 964 845,16	107	36	1 983 421,52
Едельвейс	Виноградів	31.12.2010	4 370	4 871	5 284 001,47	5 422 632,16	3 114 520,14	876	760	3 743 500,00
Експрес	Івано-Франківськ	31.12.2010	179	179	459 416,21	472 546,97	467 806,41	48	11	206 935,00
Ефір	Київ	31.12.2010	1 463	1 463	4 810 441,24	4 488 861,00	4 741 418,44	246	1	0,10
Єдність	Сімферополь	31.12.2010	2 453	2 605	874 176,00	1 094 886,00	869 905,00	302	198	1 043 409,00

Єдність	Херсон	31.12.2010	3 330	3 550	3 208 743,92	3 637 520,53	2 587 253,18	453	585	3 935 608,00
Єзуч	Конотоп	31.12.2010	4 194	4 324	4 555 945,40	4 033 211,98	4 021 413,10	471	671	3 791 556,00
Жіноча взаємодопомога	Харків	31.12.2010	152	143	1 116 507,40	1 048 587,77	1 246 813,16	92	31	349 884,23
Забота	Перевальськ	31.12.2010	801	840	697 977,57	717 804,20	391 603,56	91	163	1 075 350,00
Залогове агентство	Горлівка	31.12.2010	1 419	1 496	2 996 101,48	3 877 327,57	3 545 863,37	424	205	3 464 124,79
Запоріжжя	Запоріжжя	31.12.2010	426	522	1 191 984,88	1 328 091,47	1 332 964,39	257	196	1 189 530,00
Захист	Кривий Ріг	31.12.2010	1 091	1 155	3 243 246,31	3 801 538,88	3 308 609,34	621	1 634	4 957 400,00
Землевласник	Старобільськ	31.12.2010	821	861	1 402 477,12	1 788 285,16	1 915 026,83	223	199	2 021 220,00
Злагода	Умань	31.12.2010	1 886	1 891	6 439 769,00	5 868 238,00	5 490 718,00	314	146	2 729 280,00
Злагода	Миколаїв	31.12.2010	736	715	2 846 080,27	2 399 129,03	2 347 179,63	151	122	709 950,00
Злагода	Вінниця	31.12.2010	5 084	5 382	19 979 876,64	25 846 537,53	21 170 561,82	712	381	19 170 601,77
Златоград	смт. Комінтернівське	31.12.2010	1 169	1 186	1 859 219,35	1 619 017,50	1 636 783,82	141	69	1 073 071,46
Інвест-Капітал	Луганськ	31.12.2010	452	507	525 136,49	478 523,85	507 225,57	148	128	547 170,00
Іван	Хуст	31.12.2010	1 668	1 729	2 237 643,88	2 057 725,34	2 426 112,26	430	433	2 160 341,00
Казна	Алчевськ	31.12.2010	987	917	1 977 532,67	1 942 218,08	2 033 536,66	576	597	2 484 970,00
Калиновий міст	Мукачеве	31.12.2010	292	364	385 854,77	541 564,22	516 595,03	148	131	636 500,00
Карат	Куп'янськ	31.12.2010	5 921	6 440	8 769 819,27	10 693 995,69	9 603 694,23	1 825	1 931	11 653 399,45
Компаньйон	Луганськ	31.12.2010	9 192	10 481	8 891 864,39	9 293 977,47	11 446 218,69	3 295	2 953	14 065 590,00
Корюківська	Корюківка	31.12.2010	3 060	3 237	2 839 041,21	3 738 487,54	2 912 835,57	758	842	5 104 676,00
Кредит Чорнобиль	Умань	31.12.2010	2 303	2 492	4 312 877,42	4 778 901,27	4 500 422,19	636	1 273	10 208 320,00
Кредит-Експерт	Бориспіль	31.12.2010	95	1 168	393 692,34	2 944 893,94	2 597 798,70	643	809	5 148 391,66
Кредитсталь	Мариуполь	31.12.2010	15 459	16 133	20 362 499,35	21 855 989,50	18 658 386,36	3 873	4 891	24 096 400,00
Кримське ТВК	Сімферополь	31.12.2010	805	799	3 452 267,08	2 929 893,22	2 406 374,65	77	28	612 378,00
КС профспілок МВС України	Київ	31.12.2010	1 319	1 436	2 799 114,77	3 748 101,57	3 558 026,11	394	374	4 162 700,00
КСОКГ	Київ	31.12.2010	568	577	3 040 552,95	2 972 162,89	2 990 298,79	165	156	2 738 937,92
Лаванда	смт. Гребінки	31.12.2010	168	173	71 454,21	65 142,90	57 784,41	19	15	90 850,00
Лугань Кредит	Луганськ	31.12.2010	149	149	151 578,25	73 254,64	65 324,87	20	14	63 300,00
Львів	Львів	31.12.2010	1 276	1 300	1 069 644,67	1 321 810,67	1 267 935,93	223	128	903 750,00
Ля Ріба	Сімферополь	31.12.2010	97	142	70 988,12	169 973,35	133 343,91	18	63	794 770,00
Марківкакредитспілка	Марківка	31.12.2010	1 568	1 734	1 628 264,27	2 032 541,48	2 065 979,20	651	760	3 264 672,00
Мелітополь кредит	Мелітополь	31.12.2010	401	504	1 172 959,64	1 517 296,30	1 471 807,23	218	263	2 787 700,00
МОЯ РОДИНА	Чернігів	31.12.2010	387	485	1 090 243,77	1 069 432,40	1 472 944,00	136	109	1 532 873,60
Мрія	Ужгород	31.12.2010	52 485	51 355	60 245 615,00	54 710 004,00	53 047 965,00	14 437	6 989	17 324 573,00
Надія	Тлумач	31.12.2010	3 549	3 849	2 703 320,16	3 417 978,49	3 387 966,64	956	1 128	5 681 520,00
Народна скарбниця	Борщів	31.12.2010	6 816	7 189	4 487 579,11	4 680 037,76	4 812 137,34	1 385	1 605	6 537 013,20
Народна воля	Чернігів	31.12.2010	7 816	7 901	4 717 774,00	4 771 948,00	4 577 298,00	505	373	5 263 557,00
Народна каса	Шепетівка	31.12.2010	7 482	7 952	2 083 978,18	1 984 931,39	1 441 287,04	501	591	2 526 295,00
Народна каса	Харків	31.12.2010	398	407	4 212 703,42	3 960 667,23	3 467 905,92	156	80	2 154 237,00
Народний кредит	Тростянець	31.12.2010	2 531	2 760	1 889 532,17	2 123 571,48	2 097 483,24	560	669	3 415 301,00
Народний кредит	Київ	31.12.2010	9 891	1 665	3 311 094,27	3 845 016,87	3 834 906,14	1 035	1 040	6 178 525,41
Нарцис	Хуст	31.12.2010	1 759	1 798	2 222 401,06	2 064 311,33	1 706 128,48	220	326	1 139 875,00
Нафтогазкредит	Івано-Франківськ	31.12.2010	3 451	3 790	5 960 688,54	7 449 370,33	6 218 442,30	1 351	1 668	12 377 335,58
Наш кредит	Київ	31.12.2010	271	268	1 166 174,12	1 244 613,83	1 144 847,14	90	58	740 050,00
Наша справа	Куп'янськ	31.12.2010	2 660	2 815	4 093 197,39	4 473 754,86	2 876 796,22	377	456	4 669 440,77
Наші Люди	Чернівці	31.12.2010	3 206	3 503	9 832 580,39	12 177 358,67	11 608 702,22	676	622	9 384 305,00
Об'єднана кредитна спілка НАКСУ	Київ	31.12.2010	94	91	9 735 049,95	7 740 632,28	5 514 500,00	86	108	12 430 300,00
Обереги	Черкаси	31.12.2010	1 543	1 547	2 511 093,11	1 988 729,59	2 185 035,93	101	12	52 024,29
Оберіг	Світловодськ	31.12.2010	781	777	1 003 800,81	908 215,11	824 129,82	98	25	279 130,00
ОІМФ	Одеса	31.12.2010	206	206	600 195,62	137 520,88	1 675 738,79	59	0	0,00
Орізон	смт. Підкамінь	31.12.2010	1 553	1 560	2 094 965,11	2 358 919,24	2 369 038,04	299	374	2 098 076,42
Освіта	Київ	31.12.2010	228	244	349 032,45	378 705,50	359 182,95	69	79	529 650,00
Освіта	Вінниця	31.12.2010	721	735	195 647,20	137 398,42	127 060,41	60	62	189 120,00
Ощадність	Кам'янець-Подільський	31.12.2010	22 866	22 943	27 944 117,76	30 020 831,75	21 313 716,18	6 722	8 351	39 366 062,42
Партнер	Славутин	31.12.2010	2 039	2 256	1 837 430,48	2 542 701,69	2 173 061,40	499	556	4 028 800,00

Партнер-Інвест	Одеса	31.12.2010	177	124	1 787 856,71	1 490 328,41	1 381 960,85	101	0	0,00
Партнер-Плюс	Полонне	31.12.2010	643	700	727 966,95	646 677,23	776 308,96	219	203	747 870,00
Перший діалог	Кіровоград	31.12.2010	1 050	840	1 451 738,49	1 420 742,19	1 509 102,06	238	190	1 620 102,51
Поміч НаУКМА	Київ	31.12.2010	606	597	551 601,22	565 673,10	427 781,88	82	128	852 650,00
Поступ-Кредит	Київ	31.12.2010	123	124	611 607,29	549 200,34	338 009,75	37	15	143 000,00
Президент-Клуб	Чернігів	31.12.2010	2 018	2 018	6 414 666,43	415 816,93	5 439 949,47	174	0	0,00
Придунав'я	Ізмаїл	31.12.2010	10 362	11 027	4 018 492,91	4 696 650,18	4 331 597,41	1 390	1 836	9 123 572,54
Прикарпаття	Коломия	31.12.2010	1 141	1 314	2 994 629,00	3 628 279,00	3 416 783,00	467	494	4 607 621,00
Прикарпаття-сім	Івано-Франківськ	31.12.2010	511	555	1 628 584,33	2 116 204,59	1 885 383,07	229	86	1 605 850,00
Провесінь	Кіровоград	31.12.2010	448	428	459 187,35	313 414,27	505 905,72	87	5	9 300,00
Прометей	Севастополь	31.12.2010	150	154	981 707,38	935 704,29	945 655,73	49	19	132 800,00
Промінь	с. Клітицьк	31.12.2010	614	729	710 687,47	988 515,69	967 987,05	282	259	1 144 931,25
Профі	Сімферополь	31.12.2010	341	395	978 954,21	1 165 726,71	1 144 884,13	162	106	1 122 670,00
Реал Кредит	Київ	31.12.2010	1 915	1 945	7 309 179,70	6 906 773,68	7 222 888,46	1 030	107	564 334,62
Респект	Вишгород	31.12.2010	652	660	1 854 945,08	1 731 501,86	1 619 093,93	128	138	1 617 118,97
Ресурс	Сімферополь	31.12.2010	187	189	164 760,89	196 434,26	187 249,00	33	61	457 370,00
Рідне коло	Чернівці	31.12.2010	993	1 035	7 391 110,61	9 154 199,04	6 309 905,68	180	146	7 061 895,00
Самопоміч	Івано-Франківськ	31.12.2010	1 854	1 947	723 427,10	824 466,02	1 129 485,02	352	294	1 122 030,00
Самопоміч	Бучач	31.12.2010	7 581	7 902	3 870 960,48	4 511 937,65	4 757 611,10	1 353	1 714	7 991 694,00
Самопоміч	Кіровоград	31.12.2010	241	222	354 772,49	432 522,63	318 264,03	69	173	501 623,00
Самопоміч	Кіцмань	31.12.2010	972	1 040	1 004 626,09	1 208 064,33	1 107 300,05	240	305	1 696 675,11
Самопоміч	Калуш	31.12.2010	1 510	1 609	1 325 056,23	1 656 258,53	1 602 352,37	495	527	2 619 970,00
Сватова-Лучка	Сватове	31.12.2010	3 116	1 950	5 144 875,20	4 462 993,58	3 310 569,45	449	1 026	1 536 101,11
Світовид	Первомайськ	31.12.2010	8 554	8 847	12 302 418,70	14 279 842,31	15 672 336,08	2 716	2 797	18 481 200,00
Святий Мартин	Мукачєво	31.12.2010	19 159	20 904	14 956 378,97	15 070 206,88	16 234 370,29	3 381	3 398	15 688 280,00
Селянський кредит	Чернігів	31.12.2010	768	782	1 349 223,00	1 139 492,00	1 196 357,00	125	102	747 765,00
Сєверодонецьк- радіотехніка	Сєверодонецьк	31.12.2010	21 129	21 130	44 130 686,53	43 815 859,44	44 088 973,57	411	4	7 029,00
Скарбниця	Городенка	31.12.2010	2 936	3 479	5 661 197,27	7 246 580,41	6 719 461,16	1 420	1 911	12 127 256,00
Снятинська кредитна спілка	Снятин	31.12.2010	5 062	5 699	3 575 890,00	3 950 913,00	4 011 148,00	1 322	1 222	5 656 694,00
Сосницька	смт. Сосниця	31.12.2010	1 313	1 342	1 211 838,88	1 306 847,15	1 152 676,29	263	388	1 885 250,00
Софія	Львів	31.12.2010	273	268	191 998,17	187 111,31	163 393,86	58	81	335 200,00
Спартак	Рівне	31.12.2010	1 285	1 279	4 254 574,00	4 272 383,00	4 837 686,00	193	70	1 564 340,00
Схід	Донецьк	31.12.2010	775	676	1 906 117,32	1 510 802,02	1 210 360,11	256	304	1 920 272,10
СХІД-ІНВЕСТ	Слов'янськ	31.12.2010	88	99	258 656,41	263 385,33	77 132,00	13	13	203 900,00
Сяйво Карпат	Мукачєво	31.12.2010	10 922	2 144	3 027 445,19	2 622 480,46	3 621 850,30	1 199	324	1 252 100,00
Теребовля	Теребовля	31.12.2010	5 379	5 736	3 338 578,89	3 928 783,66	3 540 333,19	1 166	1 653	6 128 908,20
Товариство взаємного кредиту	Севастополь	31.12.2010	963	958	6 819 623,00	6 079 546,02	4 349 480,58	131	13	86 300,00
Українська провідна	смт. Макаріє	31.12.2010	1 368	1 698	2 237 329,02	3 010 706,27	3 041 356,23	574	562	3 707 856,00
ФІН-ЕКО	Київ	31.12.2010	7 928	8 082	9 833 984,30	9 833 269,70	12 111 874,59	1 297	638	7 534 609,07
ФІН-КРЕДИТ	Біла Церква	31.12.2010	91	103	154 888,76	106 037,26	88 175,43	36	38	152 620,00
Форт	Київ	31.12.2010	770	814	2 089 980,17	1 851 279,77	1 494 772,82	111	161	2 398 500,00
Фортеця	Черкаси	31.12.2010	13 683	13 680	71 136 326,36	66 251 847,13	60 785 184,36	1 556	0	0,00
ХІМЗАВОД	Чернівці	31.12.2010	306	287	4 054 349,01	1 612 632,80	3 484 380,97	120	0	0,00
ХОКТ	Харків	31.12.2010	10 235	10 315	6 999 799,64	7 772 422,94	6 847 019,95	804	657	7 503 136,00
Християнська Фортеця	Дніпродзержинськ	31.12.2010	1 601	1 577	2 255 569,74	2 377 984,57	1 993 382,14	604	226	1 338 255,65
Центр Кредит	Ульянівка	31.12.2010	4 637	5 635	7 822 452,41	8 850 328,30	8 604 864,15	2 146	2 732	14 676 983,00
Центральне кредитне товариство	Кіровоград	31.12.2010	52	137	1 187,26	191 810,93	164 258,44	66	80	324 295,77
Чернівці	Чернівці	31.12.2010	993	1 008	2 012 064,97	2 004 479,29	3 289 643,54	288	243	2 765 935,00
Чорноморський	Сімферополь	31.12.2010	100	100	197 461,00	233 336,00	155 086,00	12	0	0,00
Шанс-Плюс	Радивилів	31.12.2010	1 533	1 679	1 527 312,38	1 714 902,62	1 431 968,57	498	647	2 711 580,00
Юж-Кредит	Южноукраїнськ	31.12.2010	1 557	1 550	3 150 640,92	1 937 845,95	1 902 731,64	136	6	213 100,00
ЮРТ	Білогірськ	31.12.2010	2 288	2 490	4 466 755,93	5 144 606,13	4 433 884,00	661	872	7 676 911,00

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У 2010 РОЦІ

Станом на 31.12.10 у Державний реєстр фінансових установ було внесено інформацію про 659 кредитних спілок. Це на 12,7 % (96 одиниць) менше за показник минулого року - 755. Насамперед, це пояснюється істотним погіршенням фінансового становища кредитних спілок за 2009-2010 рр., суттєвим зниженням показників платоспроможності та ліквідності. Невиконання заходів впливу, що раніше застосовувалися до кредитних спілок, призвело до посилення контролю з боку Держфінпослуг та, як наслідок, виключення інформації з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи кредитним спілкам у зв'язку із систематичним невиконанням заходів впливу та відсутністю за заявленим місцезнаходженням.

Кількість діючих ліцензій, які видані Держфінпослуг кредитним спілкам на кінець 2010 року, становить 440. Детальна інформація щодо ліцензій у розрізі фінансових установ наведена в таблиці 1.

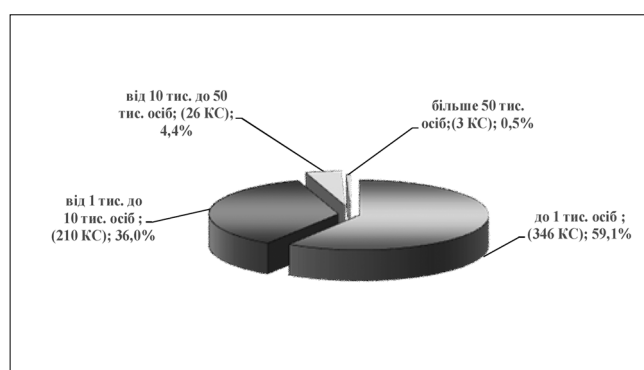
Таблиця 1. Ліцензії 2010 року (видані, тимчасово зупинені, анульовані, дію яких було поновлено, термін дії яких закінчився)

Кредитні спілки	Ліцензії 2010 рік				
	Видані	Тимчасово зупинені	Анульовані	Дію яких було поновлено	Термін дії яких закінчився
	117	45	70	5	275

За результатами звітного періоду, як і раніше, більшість кредитних спілок (346) об'єднувала відносно невелику кількість членів - до 1000 осіб. При цьому, достатньо велика кількість кредитних спілок (239) об'єднує понад 1000 членів, що ускладнює проведення загальних зборів, які є вищим органом управління кредитних спілок, та прийняття своєчасних управлінських рішень. Так, станом на 31.12.10 р. розподіл за

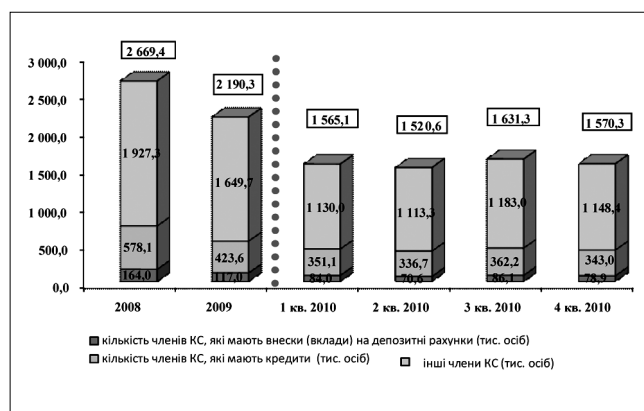
кількістю членів кредитних спілок зображено на рис. 1.

Рис. 1. Групування кредитних спілок за кількістю членів станом на 31.12.10 (за даними звітності 585 кредитних спілок)

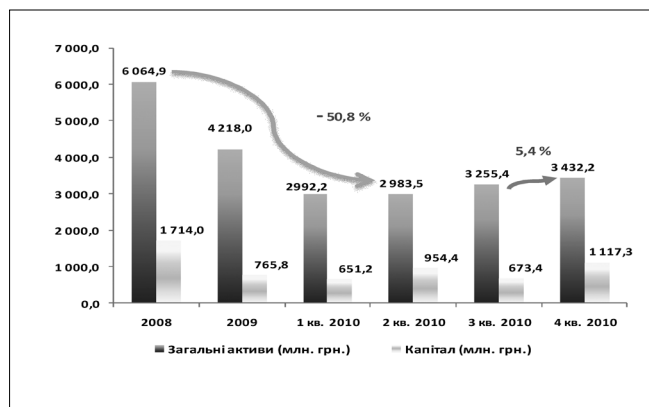

Станом на 31.12.10 кількість членів кредитних спілок становила 1 570,3 тис. осіб, з яких 343 тис. осіб, або 21,8 % - члени КС, які мають діючі кредитні договори, та 78,9 тис. осіб (5,0 %) - члени спілок, які мають внески (вклади) на депозитних рахунках (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка кількості членів кредитних спілок за 2008-2010 рр.

У цілому система кредитних спілок України станом на 31.12.10 р. демонструвала незначне підвищення основних показників діяльності в порівнянні з минулими періодами (рис. 3).

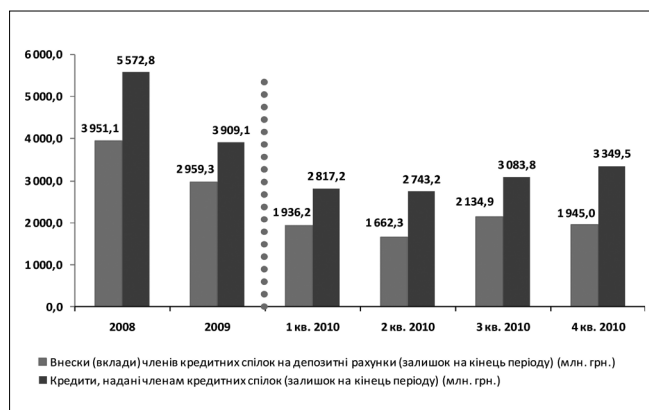
Рис.3. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок за 2008-2010 рр.

Групування перших за обсягом активів кредитних спілок за 2010 рік наведено в табл. 2.

	Обсяг активів кредитних спілок, млн. грн.	Частка, %
TOP3	788,0	23,0
TOP 5	961,1	28,0
TOP 10	1 276,3	37,2
TOP 20	1 647,1	48,0
TOP 50	2 248,1	65,5
TOP 100	2 685,6	78,2
TOP 200	3 084,3	89,9
Всього	3 432,2	100,0

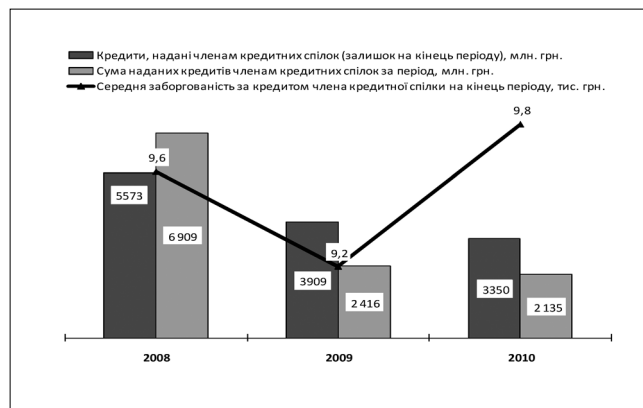
Дані табл. 20 свідчать, що частка 200 кредитних спілок становить майже 90 % від загального обсягу активів кредитних спілок, а на частку 10 кредитних спілок припадає 37,2 % від загального обсягу активів кредитних спілок.

Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок за 2008-2010 рр. зображена на рис. 4.

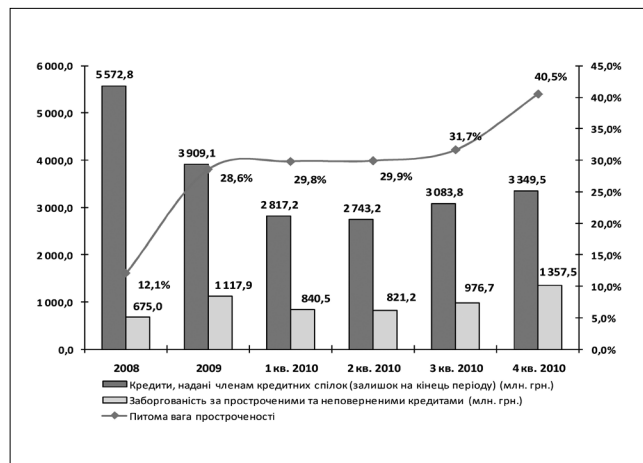
Рис. 4. Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок за 2008-2010 рр.

Станом на 31 грудня 2010 року в порівнянні з аналогічним періодом минулого року внески

(вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки зменшилися на 34,3 %; кредити, надані членам кредитних спілок, зменшилися на 14,3 % (рис. 4). Динаміка кредитування кредитними спілками своїх членів зображена на рис. 5.

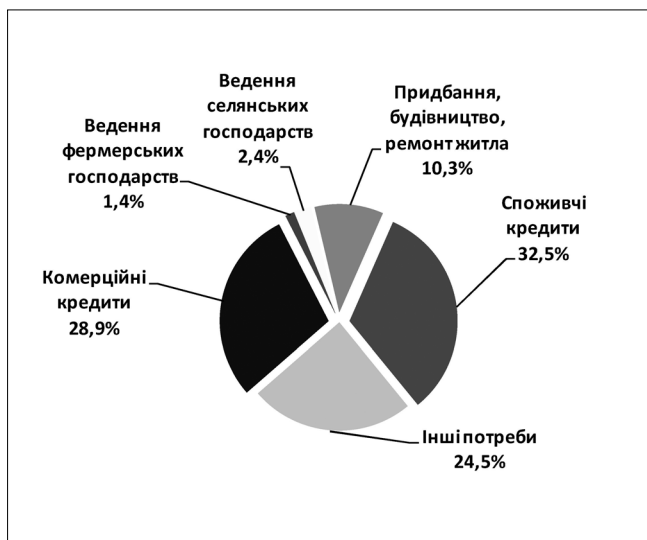
Рис.5. Динаміка кредитування кредитними спілками своїх членів за 2008-2010 рр.

Враховуючи загальне зменшення кількості членів кредитних спілок за 2008-2010 рр. з 2669,4 до 1570,3 тис. осіб, в тому числі кількості позичальників з 578,1 тис. осіб до 343 тис. осіб, спостерігається покращення якості наданих кредитними спілками послуг щодо надання кредитів (за 2010 рік кредит отримали 300 тис. позичальників на суму 2 135 млн. грн., середній розмір кредиту становив 7,1 тис. грн., в порівнянні з 2009 роком (8,3 тис. грн.) зменшився на 14,5%). Обсяги кредитування кредитними спілками своїх членів, заборгованість за простроченими та неповерненими кредитами, а також питома вага прострочених та неповернених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок за 2008-2010 рр. відображено на рис.6.

Рис. 6. Питома вага прострочених та неповернених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок за 2008-2010 рр.

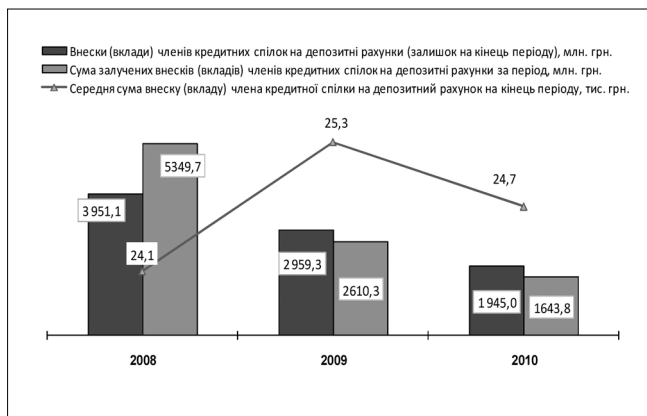
Загалом структура кредитів за видами за 2008-2010 рр. не зазнала великих змін. Кредитні спілки, враховуючи низьку платоспроможність позичальників, значно зменшили обсяги кредитування, ввели більш жорсткі умови для надання кредитів та санкції в разі неповернення їх позичальниками.

Рис. 7. Структура кредитів за видами станом на 31.12.10.

На кінець 2010 року сума внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки становила 1 945 млн. грн. та суттєво зменшилася порівняно з аналогічним періодом минулого року (на 34,3 %) (рис. 8). Середня сума внеску (вкладу) члена кредитної спілки на депозитний рахунок зменшилася наприкінці 2010 року (24,7 тис. грн.) порівняно з аналогічним періодом минулого року на 2,4 % (25,3 тис. грн.).

Рис.8. Динаміка залучення внесків членів кредитних спілок на депозитні рахунки за 2008-2010 рр.

Таким чином, дані рис. 8 свідчать про те, що за 2010 рік обсяги залучень внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки становить 49,2 % докризового рівня 2008 року і 65,7 % обсягів залучень минулого року.

Статистичну інформацію зведено з урахуванням звітних даних за 2010 рік кредитних спілок, які знаходяться під наглядом департаменту тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ та подали звітність.

У 2010 році кількість кредитних установ продовжувала зменшуватися. Порівняно з 2009 роком їхня кількість зменшилася на 10,5 %, насамперед за рахунок скорочення кількості кредитних спілок. Поряд із скороченням кількості кредитних спілок зменшився загальний обсяг їхніх активів порівняно з 2009 роком на 18,6 відсотка. Разом з тим, упродовж 2010 року спостерігалася позитивна динаміка основних показників їхньої діяльності, у тому числі збільшення активів у 4 кварталі 2010 року порівняно з 1 кварталом 2010 року на 14,7 відсотка.

Стрімке скорочення активів кредитних спілок у період кризи змінилося незначним їх нарощуванням із середини 2010 року. Розмір активів на кінець 2010 року становив 56,6% стосовно докризового рівня 2008 року. Саме кредитні спілки, порівняно з іншими небанківськими фінансовими установами, виявилися найбільш вразливими до проявів фінансової кризи та найменш спроможними щодо її якнайшвидшого подолання. Як наслідок, кредитування членів кредитних спілок у 2010 році зменшилося і становило 60,1 % порівняно з докризовим рівнем 2008 року, а також зменшилося і залучення внесків (вкладів) на депозитні рахунки до 49,2%, відповідно.

Кредитні спілки, враховуючи низьку платоспроможність позичальників, значно зменшили обсяги кредитування, ввели більш жорсткі умови для надання кредитів та санкції в разі неповернення їх позичальниками. З метою подолання кризових явищ на ринку кредитної кооперації Держфінпослуг у 2010 році підготовлено проект змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації та проект відповідного плану заходів з метою підтримки подальшого розвитку системи кредитної кооперації.

КС "ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА": ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ - ПЕРШ ЗА ВСЕ

На Західній Україні кредитні спілки, мабуть, більше, ніж в інших регіонах, традиційно відіграють важливу роль, це значимі фінансові установи. У серці Прикарпаття, Івано-Франківську, діє немало кредитних спілок. Під час березневого засідання Ради НАКСУ було задоволено прохання КС «Івано-Франківська» прийняти її до складу Національної асоціації. Наша бесіда — з головою правління цієї кредитної спілки Оленою Євгеніївною МАСЛОВОЮ.

— Олено Євгеніївно, кредитна спілка «Івано-Франківська» працює на ринку небанківських фінансових послуг більше 10 років. Як було створено вашу установу, ким, коли?

— Ідея створення КС «Івано-Франківська» не моя. Я займалася її реалізацією вже після того, як кредитну спілку було зареєстровано в обласному управлінні юстиції. Зібралася стихійна ініціативна група жителів Івано-Франківська, підхопивши ідею тернопільських колег. Пам'ятаючи про «лихі часи» кінця 90-х років, у мене, звичайно, були певні побоювання: а чи не є кредитна спілка фінансовою пірамідою? Проте після того, як ми зрозуміли природу кредитної кооперації, ці побоювання зникли.

Окрім того, особисто я за освітою економіст, закінчила Казанський фінансово-економічний інститут, тривалий час працювала керівником комп'ютерного сектора у банку, тобто була добре знайома з фінансовою діяльністю.

Наша кредитна спілка почала свою роботу 1 червня 2000 року, маючи в штаті всього трьох працівників —

виконавчого директора, кредитного інспектора і головного бухгалтера. На початку нашої діяльності в Івано-Франківську деякі маркетингові інструменти ми застосовували вперше. Зокрема, ми першими стали пропонувати магазинам послуги з кредитування. У відповідь власники магазинів йшли нам назустріч. Ми направляли у великі торгові точки наших кредитних інспекторів для того, щоб люди могли оформляти кредити на місці (у той час банки не займалися споживчим кредитуванням). А для того, щоб люди про нас дізналися, ми багато уваги приділяли пропаганді — по радіо, шляхом розповсюдження в магазинах рекламних проспектів і тому подібне. Таким чином про нас дізнавалася все більша кількість потенційних членів КС.

З часом на ринок споживчого кредитування вийшли банки. Звичайно, перший час нашої кредитній спілці було нелегко. Потім банки почали приховувати істинну процентну ставку за кредитами, вуалювати її під різними комісійними зборами. На відміну від них, ми завжди працювали відкрито, пояснюючи нашим членам, що вони можуть самостійно коригувати запропоновану нами процентну ставку у бік зменшення шляхом, приміром, дострокового погашення кредиту або погашення його більшими сумами.

— А скільки на той момент ваша КС мала вкладників?

— Тоді практично усі 50 осіб, що були присутніми на зборах, пішли нам назустріч і стали вкладниками нашої кредитної спілки в різних долях.

— У 2000-2007 роках була досить висока активність на фінансовому ринку України. Чи був стрибкоподібний ріст членства у вашій кредитній спілці?

— Так, приблизно з середини 2005 по 2007 рік кількість членів нашої кредитної спілки різко збільшилася. І тут виникла невелика проблема — люди, погасивши кредит, забувають, що вони все ще є членами кредитної спілки. Багато хто з них поміняв адреси, багато хто поїхав за кордон, тому через різні обставини дуже складно зараз навіть повідомити членів кредитної спілки про ті або інші події в житті нашої установи, — листи повертаються пачками, не знаходячи адресата.

— З ростом членства вам довелося збільшити кількість співробітників кредитної спілки?

— З трьох працівників на початку діяльності нашої КС кількість співробітників збільшилася до 26 станом на сьогоднішній день. За цей час ми відкрили 6 відділень: в містах Калуші, Коломій, Надвірній, Долині, Тисмениці і одне безбалансове відділення — безпосередньо в Івано-Франківську. Цікаво, що це відділення ми відкрили саме в тій будівлі, де кілька років поспіль наша кредитна спілка орендувала приміщення, до придбання власного офісу.

— Чи є у вашої спілки необхідність займатися пропагандою сьогодні — за даними звітів, у вас відбулося порівняно невелике падіння активів в силу об'єктивних причин?

— Так, падіння активів у нас сталося. І причина його в тому, що сьогодні люди почали серйозніше ставитися до кредитів. Якщо раніше люди-

на була в змозі виплатити кредит, то сьогодні, перш ніж його отримувати, вона сама чи з нашою допомогою ретельніше прораховує, чи зможе його погасити.

У будь-яку кредитну спілку приходять позичальники з ненадійною репутацією. Таких людей ми негайно відсіюємо. Крім того, є люди, які, скажімо так, злегка переоцінили свої можливості. Хоча кожен кредит ми моніторимо упродовж усього терміну дії кредитного договору і готуємо так званий бюджет сім'ї. Але іноді люди видають бажане за дійсне. І якщо ми бачимо, що наш позичальник через тимчасові обставини не може повертати кредит вчасно, тоді ми йдемо йому назустріч і проводимо реструктуризацію заборгованості як в межах терміну дії кредитного договору, так і шляхом збільшення терміну. Таким чином люди спокійно повертають отримані кредити.

Звичайно, як і у будь-якій небанківській фінансовій установі, у нас виникають сумнівні ситуації, але це не означає, що кредит пропадає. Як правило, ці кредити у нас дуже добре забезпечені, усе питання лише в тому, коли «провернеться» наша судова машина, щоб ми могли або вилучити предмет застави, або накласти стягнення на заробітну плату чи пенсію. Іншими словами, будь-яка ситуація, що складається сьогодні, прогнозована і може бути прорахована.

— Яка найбільша сума кредиту, виданого у вашій кредитній спілці?

— Найбільша сума, яку ми видали, складала 110 тисяч гривень під 40 % річних під заставу не-

рухомості. До таких кредитів ми ставимося з максимальною обережністю, оскільки останні приблизно вісім місяців в нашій кредитній спілці виникли певні складнощі з іпотечними кредитуванням (ми видаємо іпотечні кредити на строк до трьох років).

— **Чи користуєтеся ви послугами якихось бюро кредитних історій перед ухваленням рішення про видачу кредиту?**

— Ні, ми не користуємося інформацією таких бюро, у нас є власна внутрішня служба безпеки. За більш ніж 10-річний період діяльності у нас накопичився портфель «негативних клієнтів». Тобто у нас є своя внутрішня база позичальників, і перш ніж видавати кредит, потенційного позичальника ми перевіряємо по ній. Крім того, Івано-Франківськ — це не Київ (я маю на увазі масштаби міста), тому у будь-якому разі десь хтось знайомий з людиною, що нас цікавить, і знає, наскільки вона позитивна як позичальник. Додатково, серед співробітників нашої кредитної спілки є колишні працівники органів внутрішніх справ, а також у нас працює досвідчений серйозний юрисконсульт.

— **Яке переважне призначення кредитів?**

— В основному це споживче кредитування. Якщо говорити про структуру кредитного портфеля, то в 2005–2007 роках люди купували в основному побутову техніку. Останні два роки структура кредитного портфеля змінилася — люди звертаються по кредити на будівельні матеріали для облаштування житла. Якщо раніше середня сума кредиту складала 10 тисяч гривень, то сьогодні, перш ніж звернутися в кредитну спілку по таку ж суму, люди починають ретельніше прораховувати свої можливості. Цікавий факт: до нас зараз повертаються члени КС, які погасили кредити ще в 2006 році. Це означає, що виникла потреба в наших послугах.

— **Чи популярно у вашій кредитній спілці, враховуючи географічне розташування, кредитування малого і середнього бізнесу?**

— Ні, ми не кредитуємо підприємців, оскільки занадто високий ризик неповернення коштів. Адже найголовніша наша мета — це захист заощаджень наших вкладників. Тому, обґрунтовуючи відмову у видачі кредиту, я пояснюю так: «За нами стоять люди, більшість з яких — літні, во-

ни принесли сюди і довірили нам свої гроші. І ми своїм професіоналізмом і, якщо хочете, своєю честю відповідаємо за те, щоб ці гроші були повернені, і не просто так, а разом з відсотками».

— **Які активи і скільки членів налічує ваша кредитна спілка сьогодні?**

— За період кризи наші активи впали з 12 до 9 млн. грн., членство сьогодні складає 18,5 тисяч осіб. Активні з них близько трьох тисяч осіб.

— **Незабаром КС «Івано-Франківська» стане повноправним членом НАКСУ. Що спонукало до цього, адже ваша кредитна спілка довгий час не входила ні до яких професійних об'єднань?**

— Десять з половиною років ми працювали самостійно. Правда, певний час ми були членом асоціації Івано-Франківщини, але, на жаль, це була неплідна співпраця. А увійти до складу НАКСУ нас спонукало декілька чинників. Передусім — професіоналізм співробітників асоціації. З НАКСУ ми знайомі давно і, попри те, що ми не були членами асоціації, наша кредитна спілка могла за необхідності звернутися до співробітників НАКСУ і отримати кваліфіковану допомогу. А зараз настав досить серйозний момент для кредитних спілок, і наша спостережна рада прийняла рішення увійти до складу НАКСУ, оскільки в такій співпраці однаково зацікавлені обидві сторони. Адже зараз ми усі повинні вистояти.

— **Як складаються стосунки вашої кредитної спілки з регулятором?**

— Скажімо так, нейтрально. Хоча стосунки могли б бути і кращими. Найсумніше те, що регулятор перестав бути органом, який не лише регулює, але і допомагає уникнути помилок. Адже, за моїм переконанням, мета регулятора, окрім регулювання і контролю, — допомагати установам, що знаходяться у сфері його впливу. А ми сьогодні маємо зворотну картину: кредитна установа просить допомоги в роз'ясненні того чи іншого законодавчого документу щоб уникнути, наприклад, його різночитання, а інформацію, на жаль, отримує не завжди.

— **Ми дякуємо Вам за цікаву бесіду. Сподіваємося, що наша майбутня тісна співпраця буде дуже корисною і виправдає спільні очікування.**

КС "МОЯ РОДИНА": НАМ 5 РОКІВ!

Кінець березня цього року ознаменувався для чернігівської кредитної спілки «МОЯ РОДИНА» ювілейною датою — 5-літтям діяльності. У цієї порівняно молодій кредитній спілці попереду тривалий шлях, та вже сьогодні спілчанам є чим поділитися з колегами. Наша бесіда — з головою правління Оленою МАКОВІЙ.

— Олено Аркадіївно, розкажіть, будь ласка, про створення вашої кредитної спілки.

— Задум про кредитівку, яка б допомагала людям, відроджуючи кооперативний рух на Чернігівщині, зрів давно. Але тільки за допомогою Олега Голяра (голови правління Снятинської кредитної спілки) я змогла усвідомити, що час настав.

Лютневим днем 2006 року було прийняте рішення про заснування нашої спілки, а 30 березня того ж року було зареєстровано КС «МОЯ РОДИНА». 50 однодумців брали участь в облаштуванні офісу: робили своїми руками ремонт у орендованому приміщенні, приносили стільці і канцелярське приладдя, для роботи віддавали власну комп'ютерну техніку — все заради спільної справи.

З перших днів роботи спілки ми стали членами НАКСУ. Досвідчені фахівці Асоціації повірили в нас, допомогли зробити перші кроки, з тих пір наша співпраця триває.

— Як розвивалася ваша кредитівка протягом п'яти років?

— З п'ятдесяти спілчан нас стало більше п'ятисот, а кредитний портфель зріс у 15 разів. За ці роки було різне: податкові перевірки і святкування Днів народження, бесіди з боржниками й подяки вкладникам за довіру у важкі часи становлення...

— Хто сьогодні працює разом з Вами?

— Хочу зазначити, що у цьому аспекті нам є чим пишатися. Одним з наших досягнень є дружній колектив однодумців: заступник голови правління Юлія Скакун — молодий обдарований спеціаліст у сфері фінансів і фінансового моніторингу; виважений у своїх міркуваннях перспективний юрист Андрій Губко, до якого звертаються по консультацію навіть досвідчені спілчани; доброзичливий та вимогливий кредитний інспектор Анна Кашина. Працівники спілки знають, що лише професіоналізм та чесність, а також прозора діяльність допомагають нам вистояти в нелегкий час. Вони роз'яснюють позичальникам принцип роботи спілки, допомагають правильно розрахувати сімейний бюджет, нагадують вкладникам про закінчення строків депозитів (іноді буває і таке), вітають зі святами.

Не можу не зазначити, що в епіцентрі подій життя нашої спілки знаходяться з перших днів її існування члени спостережної ради: незмінний голова ради Ігор Михайлович Маковій, його відповідальний заступник Дмитро Геннадійович Шилов і енергійний секретар Валентина Петрівна Левченко. Ревізійна комісія також бере активну участь в житті кредитівки, спілкуючись зі спілчанами, допомагає нам зрозуміти потреби людей і знайти шляхи їх задоволення. Взагалі, кожен із членів нашої КС заслуговує на не меншу увагу, проте, на жаль, перелічити всіх не вистачить ні часу, ні місця. Ми високо цінуємо їхній внесок у розвиток кооперативного руху, зокрема, в Чернігівській області.

— Крім надання фінансових послуг, яку ще діяльність веде КС «МОЯ РОДИНА»? Можливо, берете участь у міських програмах, співпрацюєте з владними чи бізнесовими структурами?

— Так, представники нашої кредитної спілки не забувають і про суспільну діяль-

ність: беруть участь в засіданнях круглих столів разом із депутатами міських та обласних рад і співробітниками ДПІ. А я, як голова правління КС «МОЯ РОДИНА», є членом Ліги ділових жінок Чернігівської області, завдяки чому в лавах спілчан велика кількість жінок — підприємців. Також ми спілкуємося з представниками страхових компаній, на зустрічах з їх клієнтами інформуємо про можливість створення за допомогою нашої кредитної спілки свого малого бізнесу.

Крім того, з 2010 року КС «МОЯ РОДИНА» в особі голови правління є головою спостережної ради Чернігівської обласної асоціації кредитних спілок.

— Який би висновок Ви зробили з оглядом на 5-річний досвід роботи у сфері кредитної кооперації?

— Після 5 років нелегкої роботи починаєш розуміти, що ми знаходимося лише на початку довгого шляху, і від того ще більше цінуєш відданість нашій справі, небайдужість, вміння і бажання постійно вчитися і ще більш наполегливо йти до своєї мети.

— Дякуємо Вам за інтерв'ю! Нехай на шляху кредитної спілки «МОЯ РОДИНА» буде ще багато ювілеїв та приємних незабутніх подій!

СОЦІАЛЬНА МІСІЯ "АВАНГАРДУ"

Незважаючи на несприятливі сучасні тенденції розвитку кредитних спілок, ринок кредитної кооперації живе і розвивається, оговтавшись від чергового фінансово-економічного потрясіння останніх років. Поспілкувавшись із людьми, які щодня приймають виклики і професійно та без метушні виконують свої обов'язки, розумієш, що вітчизняна кооперація у надійних руках. Підтвердженням тому є бесіда з колективом севастопольської кредитної спілки «Авангард».

— Коли і як було започатковано спілку, якими були її перші кроки?

— Кредитну спілку «Авангард» було засновано 6 квітня 2006 року. З моменту створення на чолі спілки стоїть незмінний голова правління Ірина Борисівна Шевцова. Завдяки її професіоналізму і непохитній волі наша установа здолала усі труднощі, пов'язані з бюрократичними перешкодами і несприятливою економічною ситуацією, що супроводжували початкову стадію нашої діяльності. Важко розпочинати будь-яку справу з «нуля», проте шлях реєстрації і становлення кредитної спілки «Авангард» пройдено успішно, і сьогодні нам є чим пишатися і про що розповісти.

6 квітня цього року кредитна спілка «Авангард» відзначала свій п'ятирічний ювілей. 5 років може здатися і недостатньо солідним відрізком часу, проте усім нам добре відомо, як нелегко в умовах економічної кризи зберегти присутність на фінансовому ринку. Досягти високих результатів діяльності ми змогли завдяки впровадженню високоякісних фінансових продуктів, а головне — завдяки згуртованій команді однодумців, об'єднаних спільною метою і орієнтованих на успіх. Для поліпшення якості роботи і підвищення професійного рівня працівники нашої кредитної спілки постійно беруть участь у фахових лекціях, семінарах і тренінгах. Зараз можна з упевненістю сказати, що основою плідної діяльності «Авангарду» стало чітке і неухильне слідування принципам довіри, відкри-

тості і прозорості в роботі кредитної спілки, створення вигідних умов кредитування. Завдяки цим принципам, кредитна спілка не просто виправдала своє існування, але і підготувала ґрунт для подальшого розвитку і зростання.

— Які досягнення має КС «Авангард» за увесь період роботи?

— Серед досягнень п'ятиріччя можемо назвати створення дружного професійного колективу, завдяки якому спілка успішно виконує завдання зі збереження та зміцнення статусу надійної фінансової установи, а також неухильного росту кредитного портфеля і основних показників.

— Розкажіть, будь ласка, детальніше про колектив вашої установи.

— Спершу слід сказати про головного бухгалтера Марію Михайлівну Тевосян, яка працює в нашій кредитній спілці з моменту її створення. Марія Михайлівна ставить до своїх обов'язків з великою відповідальністю, виконує роботу на

високому рівні і зарекомендувала себе як старанна, дисциплінована та уважна людина.

З жовтня 2007 року в КС «Авангард» працює Наталія Сергіївна Скрипниченко. За три роки роботи у спілці Наталія пройшла шлях від кредитного інспектора до начальника кредитного відділу, і в цьому їй допомогли особисті якості і відповідальне ставлення до покладених на неї обов'язків. Слід відзначити і феноменальну пам'ять Наталії — вона пам'ятає усіх колишніх і нинішніх членів кредитної спілки на ім'я та по батькові, а це більше тисячі (!) осіб.

Катерина Олександрівна Єгорова порівняно недавно працює кредитним інспектором в нашій установі. Трохи більше року знадобилося Катерині, щоб засвоїти усі премудрості спеціальності. Тепер без неї складно уявити роботу нашої КС.

Загалом хотілося б написати про усіх членів дружного колективу нашої кредитної спілки, але, на жаль, формат статті не дозволяє цього зробити.

— Що б ви назвали найбільшою поточною проблемою у роботі КС?

— Прострочена заборгованість є однією з найгостріших проблем, що стоять перед нашою кредитною спілкою. Органи управління спілки і юристконсульт Іван Валерійович Рассамахін докладають максимум зусиль для повернення простроченої заборгованості, застосовуючи увесь комплекс заходів, як досудового, так і судового врегулювання спорів. Слід зазначити, що робота з простроченими кредитами ведеться системно з моменту видачі кредиту і не припиняється до моменту повного виконання зобов'язання позичальником.

У нас накопичився позитивний досвід роботи з проблемними кредитами, основними принципами якої стали індивідуальний підхід до кожної ситуації і чітке слідування букві закону. Фахівці нашої кредитної спілки ретельно вивчають ситуацію кожного проблемного позичальника і знаходять персональний підхід. Зокрема, перейнявшись становищем позичальника, ми спільними зусиллями знаходимо шляхи виходу з ситуації, використовуючи реструктуризацію заборгованості, активно консультуючи його, а іноді і просто підтримуючи добрим словом. На думку членів органів правління нашої КС, звернення до суду є винятковою мірою і повинне застосовуватися лише в тих випадках, коли інші методи вичерпано.

— Що сьогодні являє собою КС «Авангард»?

— Сьогодні кредитна спілка «Авангард» надає досить широкий спектр фінансових послуг для населення міста Севастополя. У 2006 році «Авангард» налічував 50 членів, а в 2011 році їх

кількість складає вже 1078 чоловік. Станом на квітень 2011 року активи нашої кредитної спілки перевищили 3 мільйони 400 тисяч гривень.

У 2006 році КС «Авангард» стала членом НАКСУ і учасником її стабілізаційного фонду, з листопада 2009 року — членом ВАКСУ, а з 2009 року — партнером Українського бюро кредитних історій. Окрім цього, наша кредитна спілка є учасником Програми захисту вкладів і членом Севастопольської асоціації кредитних спілок.

За п'ять років послугами нашої установи скористалися більше 1300 городян, що представляють різні верстви населення Севастополя, загалом було видано 1890 кредитів. Ми працюємо з різними віковими і соціальними групами людей, надаючи послуги військовослужбовцям, студентам, молодим сім'ям, пенсіонерам, підприємцям, державним службовцям, морякам і багатьом-багатьом іншим.

— Якою бачите роботу вашої кредитівки у майбутньому? На чому робитимете акценти в діяльності?

— Кредитна спілка «Авангард» бачить своє завдання в об'єднанні жителів Севастополя для задоволення їхніх фінансових потреб. Наша діяльність базується на принципах споживчої кооперації, що історично склалися: залучаючи заощадження, ми надаємо підтримку членам кредитної спілки. В цьому ми вбачаємо свою соціальну місію, причому, слова «соціальна місія» — не гучна фраза, а об'єктивна реальність, з якою ми маємо справу щодня.

Ось рядки з листа члена кредитної спілки «Авангард» Марії Петрівни Синиченко: «В жовтні 2010 року у мене виникли матеріальні труднощі і я звернулася до КС «Авангард». До моєї проблеми підійшли з чуйним розумінням, уважно вислухали і допомогли мені. У кредитній спілці «Авангард» працюють добрі, чуйні, уважні люди. Я дуже вдячна цим людям, які вчасно

приходять на допомогу». Подібні відгуки колектив спілки чує на свою адресу практично щодня. І ми вважаємо, що саме такі слова наших членів красномовніше за нагороди і заангажовані рейтинги характеризують нашу роботу.

Колектив нашої кредитної спілки з надією і оптимізмом дивиться в майбутнє. Ми раді бути учасниками кредитно-кооперативного руху України, і уся наша повсякденна діяльність спрямована на зростання довіри і зміцнення позицій кредитних спілок на фінансовому ринку.

— Дякуємо за бесіду. Нехай ваші згуртованість та професіоналізм і надалі підтримують вас у роботі, а вдячність членів не полишає вашу кредитну спілку!

ЛЮДИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ ЗА ПОКЛИКАННЯМ

Кінець весни цього року ознаменується святковою датою для кредитної спілки Кримської республіканської асоціації колишніх співробітників спецслужб «Єдність» з м. Сімферополя. Наша сьогоднішня бесіда — з головою правління цієї кредитної спілки з промовистою назвою, яка досить успішно долає вже другу фінансово-економічну кризу, Валентином Олександровичем КАМАЛІНИМ.

— Кому належала ідея створення Вашої кредитної спілки? Як Ви втілювали її в життя?

— Ідея створення кредитної спілки за принципом роботи каси взаємодопомоги належала пенсіонерам Служби безпеки України, членам Кримської республіканської асоціації колишніх співробітників спецслужб. Було визначено вступний внесок у розмірі 10 гривень, обов'язковий і додатковий пайові внески у розмірі 3 гривень кожен, які вносилися щомісячно. Того часу я, працюючи лікарем-рентгенологом, протягом чотирьох років на громадських засадах обіймав ще і посаду виконавчого директора кредитної спілки. Головним бухгалтером ми запросили працювати пенсіонерку Ніну Григорівну Дагаєву, спершу також на громадських засадах. Через рік роботи було прийнято рішення надати їй заробітну плату у розмірі 30 гривень. Реєстрація, печатка і штампи кредитної спілки були зроблені на позичені кошти. Лише через півроку ми змогли повернути ці борги.

Нашу кредитну спілку було зареєстровано 14 травня 1996 року. В цей же час створювалися кримсько-татарські кредитні спілки, для яких проводилося навчання співробітниками НАКСУ. Тоді Асоціація дозволила і нашим співробітникам безкоштовно прослухати курси навчання на цих заняттях.

— КС «Єдність» понад півтора десятиліття надає фінансові послуги своїм членам. Розкажіть, будь ласка, про динаміку показників, членства, які чинники переважним чином впливають на них.

— Перший кредит був виданий за рахунок вступних внесків, оскільки додаткових пайових внесків було недостатньо. Поступово сума додаткових пайових внесків збільшувалася, і ми почали видавати все більше кредитів. У 1997 році на загальних зборах на-

шій кредитній спілці було прийняте рішення видавати кредити в доларовому еквіваленті. У 1998 році настала економічна криза, але, оскільки кредити були видані в доларовому еквіваленті, на фінансовому стані нашої кредитної спілки це ніяк не відбилося. Тоді кредити видавалися під 84 % річних. Пам'ятаю, в тому ж році ми нарахували на додаткові пайові внески 98 % прибутку. Після закінчення кризи видачу кредитів у доларовому еквіваленті було скасовано, а процентні ставки на кредити знижено.

Сьогодні наша кредитна спілка видає кредити під 48 % річних. На додаткові пайові внески за минулий рік ми нарахували 21,3 % річних. З самого початку діяльності усі кредити видаються під поручительство.

Поступово росло членство нашої кредитної спілки, разом з цим збільшувався і капітал. Таким чином ми отримали можливість призначити штатне правління і дати усім співробітникам заробітну плату. З 2002 року для усіх членів правління робота у нашій кредитній спілці є основним місцем роботи. Хочу зазначити, що уся наша діяльність проходить в режимі найсуворішої економії. Нормативи, передбачені ДФП, нами виконуються, і тому відсотки на додаткові пайові внески ми нараховуємо щомісячно. Для того, щоб люди нам вірили, ми видаємо і відсотки на додаткові пайові внески, і самі пайові внески на першу ж вимогу членів КС. Якщо грошей для повернення додаткових пайових внесків і відсотків виявляється недостатньо, припиняємо видавати кредити, але повертаємо внески і відсотки. А щоб усі гроші у нас працювали, намагаємося залучати у разі

необхідності додаткові пайові внески.

— **Які види кредитів сьогодні переважають у кредитному портфелі вашої спілки?**

— Ми видаємо кредити тільки на споживчі потреби.

— **Які заходи вживає ваша кредитна спілка для нормалізації фінансового стану, зважаючи на спільні для усіх фінансові труднощі? Як працюєте з неплатниками?**

— За 15 років роботи КС у нас не було жодного неповерненого кредиту. З неплатниками кредитів працюємо виключно законними методами. Дуже часто доводиться сваритися з державними виконавцями. Для того, щоб не мати збитків по переданих до суду непогашених кредитах, нараховуємо пеню на поручителів. Кредити в нашій установі видаються тільки працюючим громадянам і пенсіонерам. Такі ж вимоги і до поручителів. За півтора десятиліття роботи на фінансовому ринку ми створили базу даних по неплатниках, яка постійно доповнюється. Джерелом для цього служить, у тому числі, кримська офіційна газета, в якій публікуються оголошення про майбутні судові засідання. З неї ми беремо дані відповідачів і заносимо їх в нашу базу даних. Потім перевіряємо осіб, що звернулися в нашу кредитну спілку з проханням про видачу кредиту, по цій базі даних.

— **На Вашу думку, як це, бути сьогодні головою правління кредитної спілки, в умовах недовіри населення до кредитних установ через дезінформацію чи інші негативні фактори?**

— Відверто кажучи, сьогодні працювати головою правління кредитної спілки дуже непросто, але, враховуючи те, що ми працюємо на ринку вже 15 років, наша спілка має позитивний імідж. І чим довше ми працюємо, тим більша до нас довіра. Люди отримують кредити в нашій кредитній спілці вже не по кілька разів, а по кілька десятків разів.

— **Чи можете Ви впевнено сказати, що працюєте за покликанням?**

— Однозначно, так, я працюю за покликанням.

— **Ваша спілка є членом НАКСУ. Чи входила вона раніше до якихось професійних об'єднань? Що дає співпраця КС з асоціацією сьогодні?**

— Наша КС є членом НАКСУ вже 5 років, раніше ми не входили до жодної з асоціацій. Але з самого початку нашої діяльності ми постійно зверталися по допомогу в НАКСУ. І, хоча зазначити, жодного разу ми не отримали відмови. Вважаємо, що 70 % наших

успіхів — це допомога НАКСУ. Дуже хочеться, щоб Асоціація працювала в такому ж режимі і надалі, щоб її керівництво збереглося в поточному складі і щоб не мінявся стиль роботи НАКСУ.

— **Традиційне питання: як святкуватимете ювілей і що заплановано, аби він запам'ятався?**

— П'ятнадцятирічний ювілей нашої кредитної спілки відзначатимемо скромно. Спеціально для цього готуємо звітно-виборні збори, призначені на 14 травня, день реєстрації нашої КС. Після зборів ми зробимо колективне фото і проведемо невелику корпоративну вечірку.

На завершення бесіди дуже хочеться побажати Держфінпослуг як нашому регулятору послабити свій тиск на кредитні спілки, лояльніше ставитися хоча б до новостворюваних установ, адже створити кредитну спілку так, як це робили ми, сьогодні неможливо. Первинна ідея вельми благородна: кредитні спілки покликані об'єднувати і допомагати нужденним. Але для того, щоб за потреби у фінансовій взаємодопомозі сьогодні створити кредитну спілку просто не вистачить грошей (враховуючи необхідність навчання голови правління, головного бухгалтера, особи, відповідальної за фінансовий моніторинг, купівлю комп'ютерів, програмного забезпечення, поїздки в Київ для реєстрації і так далі, перелік може бути довгим).

— **Дякуємо Вам, шановний колего, за спілкування. Будемо сподіватися, що перепони, які завадять розвитку кредитних спілок у нашій країні, незабаром зникнуть і настане наші «зоряний час» для кооператорів.**

КС "НАРЦИС" - НАДІЯ, ОПОРА І ПІДТРИМКА

10 травня святкує ювілей закарпатська кредитна спілка з чудовою весняною назвою «Нарцис». Яким було кооперативне життя цієї установи усі ці роки, розповіла в інтерв'ю «Бюлетеню» голова правління Оксана Іванівна РЯСКА.

— Розкажіть, будь ласка, коли, ким і як було започатковано кредитну спілку «Нарцис».

— Навіть не віриться, що минуло 10 років... Ніби зовсім недавно ми думали, як назвати спілку.

Свою поетичну назву наша кредитівка отримала не випадково: в урочищі Кериши, недалеко від Хусту, знаходиться унікальна пам'ятка природи — Долина нарцисів. І саме від назви «Нарцис» пішла назва вкладів для дітей віком до 18 років «Нарцисик» та логотип спілки.

Нашу кредитну спілку «Нарцис» створено 12 червня 2001 року у місті Хуст Закарпатської області, 27 червня 2001 року вона була зареєстрована і

вже у липні того ж року було видано перший кредит. До кінця 2001 року активи склали 51 тис. грн., а кількість членів — 92 особи.

Спілка починала роботу в орендованих приміщеннях, без належних побутових умов та комп'ютерної техніки. Пам'ятаю, як у 2002 році ми придбали перший комп'ютер. А вже 2004 року у нас з'явилося власне приміщення, і відтоді адреса нашої кредитної спілки незмінна, ми маємо належні умови для роботи та відповідне технічне забезпечення.

— Як 10 років тому жителі міста Хуст поставилися до нової фінансової установи?

— Спочатку багато хто з недовірою поставився до нової громадської організації, люди спостерігали, чи довго проіснує наша кредитна спілка. Але були і такі, що відразу повірили нам і саме завдяки їм ми працювали, надаючи споживчі кредити.

— Які переваги для вашої кредитної спілки дає членство в Національній асоціації кредитних спілок України?

— У 2002 році КС «Нарцис» набула членства в НАКСУ, стала учасником стабілізаційного фонду, центрального резерву ліквідності. Ми почали щомісяця подавати фінансові звіти до НАКСУ, так як отримали кошти від програми «Старт». Згодом ми неодноразово користувалися фондом технічної допомоги. У 2006 році наша кредитна спілка увійшла в ОКС НАКСУ, а 2008 року стала учасником Фонду гарантування вкладів.

Спеціалісти НАКСУ надавали нам допомогу в підготовці документів для перереєстрації спілки в 2004 році, реєстрації в Держфінпослуг як фінансової установи, при отриманні ліцензій. Ми постійно отримуємо консультації та користуємося послугами ОКС НАКСУ.

— Як вплинули наслідки економічної кризи на роботу вашої установи? Які методи ви використовуєте для стабілізації становища?

— Бурхливий ріст активів і збільшення членства спілки відбувалися у 2005-2008 роках. На кінець 2008 року кількість членів становила більше двох тисяч осіб, а активи — понад 3 млн. грн. 2009 року, на «піку» кризи, ми повернули велику кількість депозитів, які були залучені в 2008 році. Активи продовжували падати, однак кредитування у нашій кредитній спілці не припинялося, на-

томість ми почали ретельніше перевіряти кожного позичальника і зменшили терміни кредитування до одного року.

Тоді головним для нас було не втратити довіри членів спілки, вистояти. І це нам вдалося.

— Чи зверталися ви коли-небудь по допомогу до бюро кредитних історій, коли мали сумніви щодо позичальника?

— Так, наша кредитна спілка співпрацює з кількома бюро кредитних історій: «Міжнародним бюро кредитних історій» (МБКІ), «Українським бюро кредитних історій» (УБКІ) та «Першим всеукраїнським бюро кредитних історій» (ПВБКІ).

— Ваша кредитна спілка оповита якоюсь теплою аурую. Певно, члени кредитівки пишуть добрі слова у вашій книзі відгуків?

— Це дійсно так. Ось, наприклад, цитати з листів Президенту України після виступу міністра внутрішніх справ України Могильова щодо його пропозиції знищити кредитні спілки. «КС «Нарцис» — надія, опора, підтримка матеріальна і моральна. Тут завжди тепло зустрінуть, дадуть фахову пораду, зорієнтують в соціальному житті», «Спілка допомагає людям вирішувати їх соціальні проблеми у такий непростий для всієї держави час», «Кредитна спілка є для мене надійною скарбничкою, в якій мої депозити збільшилися. Це дає мені впевненість у допомозі в екстремальній ситуації», «Завдяки КС «Нарцис» ми придбали меблі та облаштували будинок», «Щороку для дітей членів кредитної спілки організовуються передноворічні ранки з цікавими конкурсами, вікторинами та іграми. Діти з нетерпінням чекають цього свята», «Я часто хворію, тому потрібно купувати ліки, платити комунальні послуги і інколи робити деякі ремонтні роботи в квартирі. В усьому цьому мені дає підтримку одержання коштів у вигляді відсотків в КС», «Мені, як багатодітній матері з маленького містечка Хуст, дуже в нагоді стала кредитна спілка «Нарцис», «Кожного місяця ми приходимо по відсотки (додатком до пенсії) і жодного разу не чули: «Прийдіть завтра».

— Які основні досягнення КС «Нарцис» можете виділити?

— У 2010 році діяльність КС «Нарцис» було відзначено Сертифікатом Канадської програми зміцнення кредитних спілок в Україні (КПЗКСУ), виданим в підтвердження того, що кредитна спілка «Нарцис» відповідає міжнародним стандартам демократичного управління, прозорості діяльності та фінансової стабільності.

— Дякуємо, Оксано Іванівно, за інтерв'ю. Вітаємо вашу кредитну спілку з ювілейною датою, нехай її діяльність супроводжує успіх і довіра зростаючого членства.

БОГОУГОДНЫЙ БАНКИНГ

Приход исламского банкинга в Украину специалисты прогнозируют уже давно. Однако появлению в нашей стране финансовых учреждений, полностью работающих по законам Шариата, пока мешает отсутствие соответствующей законодательной базы. В Крыму, где компактно проживает наибольшее количество отечественных мусульман, выход нашли. На полуострове уже несколько лет работает кредитный союз, который соблюдает как законы Украины, так и требования Корана.

Первый исламский банк в городских условиях был создан в Каире в 1971 году с участием Социального банка Насер, который начал свою деятельность в 1972 году. Банк являлся публичным с автономным статусом.

Цели его заключались в основном в предоставлении беспроцентных займов для небольших проектов с долевым участием в прибылях, а также помощи бедным и нуждающимся, выдаче займов для студентов университетов и других высших учебных заведений. Сегодня исламский банкинг становится все более доступным и жителям немусульманских стран. Например, в Великобритании созданы банки HSBC Amanah и UK Islamic Bank of Britain. С подобными инициативами выступили, среди прочих, такие банки как BNP Paribas, Lloyds TSB, American Finance House, Bank of Whittier, Devon Bank. Мусульманское сообщество восприняло эти новшества с большим энтузиазмом, а этические нормы исламского банкинга в сочетании с принципами разделения прибыли и рисков привлекают в исламские банки и немусульман.

Что же такое «исламский банкинг», по каким принципам он работает и почему имеет такой успех в финансовом мире? Банковский бизнес немусульмански — это ведение финансовых операций в соответствии с законом Шариата. Система, которая облагается рядом жестких запретов, что делает ее весьма привлекательной, по сравнению с привычной нам банковской системой: принятие на себя неоправданных рисков, пари и ростовщичество, являющееся основополагающим моментом в построении банковских структур во всем мире. Исламская экономика также отказывается от процентов и фьючерсных сделок.

Банкинг по законам Шариата — это своего рода проектное инвестирование. То есть инвестирование, которое связано с разделом рисков и долевым участием. Такой банк не получает процента, он изучает человека, который пришел к нему за помощью, предложенный им бизнес-план, анализирует риски. Здесь не играют со временем, не играют с будущим на основе спекулятивных операций. К примеру, существует запрет на продажу урожая пшеницы, который еще не выращен, что является обычным делом на Западе.

Для привлечения сбережений частных лиц исламские банки используют два пути. Первый — это «мудараба». Вкладчики как участники «трастового финансирования» участвуют в прибылях и потерях банка. Второй путь — клиенты вносят свои сбережения на беспроцентные счета, но при этом имеют право на получение кредитов, предоставляемых на льготных условиях (взимается 2-3 % в качестве комиссионного сбора).

В последнее время опытом исламского банкинга, который оказался значительно более стойким перед испытаниями международного финансового кризиса, все больше интересуются в Украине. В то время как в Крыму подобное финансовое учреждение существует с 2008 года в форме кредитного союза. Что интересно, его создание пришлось на пик

мирового фінансового кризису. Ідея створення кредитного союзу «Ля Риб» належить професійному банкіру Юнусу Аблямитову. Він також є автором книги «Іслам і кредитні взаємодії». Діяльність «Ля риб» ґрунтується на принципах Шариату з повним дотриманням діючого українського законодавства. Назва союзу говорить за себе: «Ля риб» в перекладі з арабської «Немає відсотків».

«Суть фінансових відносин по-ісламськи полягає в тому, що власник грошового капіталу і бізнесмен виступають як рівноправні партнери, розподіляючи як прибуток підприємства, так і можливий ризик, — сказав «Авдету» Юнус Аблямитов. — Тому ісламський банк кардинально зацікавлений у ефективній роботі позичальника, в той час як звичайний банк зацікавлений тільки в поверненні кредитів і отриманні причитаються йому відсотків будь-якою ціною».

По словам Аблямитова, в межах діючого українського законодавства саме робота кредитного союзу, як найпростішої форми фінансового закладу, може бути повністю узгоджена з духовними принципами Шариату. «Ми не благодійна організація, — зауважив голова правління кредитного союзу «Ля Риб». — Ми точно так же, з однієї сторони, беремо гроші, з іншої — даємо. Єдине, що відрізняє нас від інших фінансових закладів України — ми намагаємося дотримуватися законів Шариату».

Як розповів Аблямитов, його кредитний союз працює за принципом дольової участі в бізнесі. Прибуток, отриманий від позичальників, ділиться з ними, чиї гроші були використані в бізнесі пропорційно їх частці внеску. Клієнтами «Ля Риб», а таких на сьогоднішній день вже більше 300, є люди, які займаються, в основному, малим підприємством — фермери, таксисты, власники магазинів, пекарні, парикмахерських.

Одне з найбільш важливих умов для участі в цьому бізнесі, по словам голови правління кредитного союзу, — це угода про спільну діяльність. Спеціально для роботи з клієнтами він розробив комп'ютерну програму, яка допомагає членам союзу со-

ставляти невеличкий бізнес-проект і розрахувати рентабельність майбутнього підприємства.

В інших фінансових закладах відсоток ставиться на всю суму позички, тобто неважливо, отримав ти прибуток від позички чи ні, ти зобов'язаний щомісяця виплачувати певну частку банку. В разі ж «Ля риб» між підприємцем і позичальником ділиться тільки прибуток». Тобто, як пояснив «Авдету» Юнус Аблямитов, якщо прибуток становить 50 відсотків, позичальник повертає союзу 25 відсотків, а решта 25 — залишається собі.

Максимум, що можуть взяти з позичальника в «Ля Риб» — 350 гривень з 10 000 гривень інвестицій в місяць. «Злісні мови говорять, що ми, мабуть, і наші організації — той же банк, тільки назви різні, — зауважив Аблямитов. — Але ми чітко відслідковуємо рентабельність бізнесу позичальника, щоб людина не віддала нам потім все заробітчане, а тільки частину від наших вкладень». Також є проблеми з поверненням інвестицій кредитним союзом не відчуває. «Звичайно ж, затримки бувають, але «мертвих» грошей у нас немає!» — заверив Аблямитов. Він зауважив, що аналіз і спільне планування майбутнього заходу дозволяють видавати гроші навіть тим, кому відмовляють інші банки. Як правило, у новачків своє справу частіше не буває предметів повертності кредиту, тобто застави. «Але в нашій практиці ми переконуємося, що саме такі люди краще всього повертають кредити, — сказав голова «Ля Риб». — Бідний краще платить по кредиту, тому що у нього мотивація набагато сильніша — він хоче вийти з бідності і боргів, а також не хоче зіпсувати стосунки з єдиним банком, до якого звернувся».

Ісламський кредитний союз дає гроші тільки на розвиток малого і середнього бізнесу, де рентабельність найбільш висока і іноді досягає 100 %. «Весь решта — наприклад, видача кредиту на будівництво будинку або купівлю товару, є «харамом», тобто забороненом з точки зору ісламу», — підкреслює Аблямитов. При цьому, по його словам, серед членів кредитного союзу — далеко не тільки мусульмани, але і християни, і євреї. Єдині, кому, як правило, відмовляють в членстві — атеїсти.

**Айше Юнусова, газета «Авдет»
мову оригіналу збережено**

РОЛЬ БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ У ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Загалом розвиток ринку бюро кредитних історій в нашій країні тільки на шляху становлення. Однак на сьогоднішній день в Україні реально діють кілька бюро, одне з яких — Міжнародне бюро кредитних історій. Нагадаємо, що НАКСУ входить до складу акціонерів МБКІ. Нещодавно бюро очолив новий Голова правління — пан Йон Йоханнессон. Тож пропонуємо читачам знайомство та бачення ситуації на ринку кредитних історій нового очільника МБКІ.

Від самого початку своєї діяльності МБКІ активно взаємодіяло з кредитними спілками, які є в Україні важливим сегментом ринку роздрібного кредитування. На сьогодні число кредитних спілок — партнерів МБКІ наближається до 50. Ефективність взаємовигідного співробітництва бюро кредитних історій і кредитних спілок підтверджено п'ятирічним досвідом.

Українські кредитні спілки сьогодні поступово долають наслідки світової фінансової кризи, яка досягла України у жовтні 2008 року. Аналіз показує, що процес відновлення діяльності після кризи краще йде у тих кредитних спілок, які більше приділяли уваги оцінці кредитних ризиків, провадили зважену кредитну політику та мали диверсифіковані портфелі кредитів та депозитів. Також важливим фактором стабільності кредитних спілок є підтримка їхніх членів, адже саме на них, у першу чергу, можуть розраховувати кредитні спілки, на відміну, скажімо, від банків, які можуть розраховувати на допомогу регулятора.

У такій ситуації виключно важливим є питання довіри членів кредитної спілки. Члени спілки будуть вносити депозити тоді, коли знатимуть, що кредитна політика даної установи надійна і прозора. У даному аспек-

Йон Йоханнессон народився 1969 року в Рейк'явіку. Закінчив Університет Ісландії, магістратуру МДУ та Лондонську Школу Економіки (LSE) (магістратуру). 10 років працював у дипломатичній службі Ісландії (МЗС), у тому числі заступником посла у Москві та Парижі. Рік тому почав працювати представником Creditinfo Schufa Group в СНД.

З квітня 2011 року є Головою правління Міжнародного бюро кредитних історій.

ті роль бюро кредитних історій як інфраструктурного інституту кредитного ринку у загальній системі управління кредитними ризиками відіграє важливу роль. Як світовий, так і український досвід показує, що співпраця з кредитними бюро дозволяє істотно знизити ризик асиметрії інформації у відносинах «кредитор–позичальник» і забезпечити прийняття кредитором більш зважених рішень.

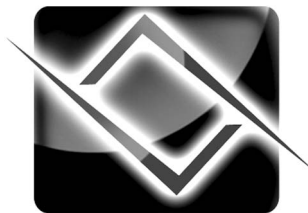
Перевага роботи з бюро кредитних історій чітко ідентифікується на всіх стадіях кредитного циклу: на етапі видачі кредиту, на етапі моніторингу та на етапі стягнення.

На етапі видачі кредитів взаємодія кредиторів з бюро кредитних історій дозволяє ефективно знизити ризики, надавши кредитну історію позичальника. Кредитна історія може показати ставлення позичальника до кредитних зобов'язань у минулому, а також поточну інформацію про його кредитне навантаження. Усе це дає змогу прийняти обґрунтоване рішення про видачу кредиту чи відмову у його видачі. При цьому вигода кредитора полягає не лише в тому, щоб виявити неблагонадійного позичальника, але й у тому, щоб ідентифікувати добросовісних позичальників. Таким позичальникам може бути надано додаткові послуги (більший кредитний ліміт, менша процентна ставка та ін.). При запитах до МБКІ на стадії видачі кредитів результативність (Hit Rate) у поточний момент складає близько 40 %. Такий Hit Rate пояснюється істотним збільшенням бази даних бюро за останній рік: на сьогодні вона містить понад 5,5 млн. записів.

На етапі моніторингу (супровід суб'єктів кредитної історії відповідно до попередньо заданих параметрів) взаємодія з бюро кредитних історій дозволяє відслідкувати зміни у статусі позичальників і вжити необхідних заходів у разі погіршення їхнього статусу. МБКІ надає можливість ефективно проводити моніторинг кредитного портфеля фінансового інституту.

Взаємодія кредитно-фінансових установ з бюро кредитних історій на стадії стягнення простроченої заборгованості стимулює боржників ставитися до своїх кредитних зобов'язань більш відповідально. Адже, по суті, заборгованість за кредитом у одних членів спілки призводить до затримок виплат за депозитами іншим членам.

Хочемо акцентувати увагу на тому, що одним з основних акціонерів і стратегічних партнерів МБКІ є компанія Creditinfo Schufa GmbH (Німеччина), лідер на світовому ринку кредитної звітності. Це дозволило оптимізувати роботу МБКІ на основі кращих світових стандартів, завдяки чому МБКІ продовжує динамічно розвиватися. У найближчому майбутньому планується запровадження нових ризик-продуктів, які дозволять партнерам МБКІ у новому форматі приймати зважені кредитні рішення.

МІЖНАРОДНЕ
БЮРО
КРЕДИТНИХ
ІСТОРІЙ

КОНТАКТИ

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ТОВАРИСТВО
«МІЖНАРОДНЕ БЮРО КРЕДИТНИХ
ІСТОРІЙ (МБКІ)»

Проспект Перемоги 65, офіс 306
м. Київ, 03062, Україна
Тел. /факс +380 44 422 51 85
<http://credithistory.com.ua>
info@ibch.info

ЗМІНИ ДО ПРОЦЕДУРИ ПРИМУСОВОГО СТЯГНЕННЯ ОРГАНАМИ ДВС

8 березня 2011 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» та деякі інші законодавчі акти України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» від 4 листопада 2010 року № 2677-VI.

Даним законом викладається в новій редакції Закон України «Про виконавче провадження», вносяться зміни до Цивільного процесуального кодексу, Господарського процесуального кодексу, до Кодексу адміністративного судочинства, Кримінального кодексу, Кримінально-процесуального кодексу та інших.

Цим Законом також вносяться зміни до законів України «Про державну виконавчу службу», «Про банки і банківську діяльність» та інших в частині, яка стосується вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).

Пропоную зупинитися на деяких нововведеннях, внесених до правил виконавчого провадження новою редакцією вищезгаданого Закону.

Зміни у повноваженнях державних виконавців

Позитивним моментом з точки зору зручності користування новим Законом є те, що обов'язки і права держвиконавців встановлюються окремою статтею (ст. 11 Закону). У колишній редакції цього не було. У той же час не можна сказати, що вказані права державні виконавці знайшли знову, просто вони систематизовані і виведено в окрему норму Закону.

Безсумнівний інтерес викликає пряме закріплення в Законі права держвиконавця *у разі ухилення боржника від виконання рішення суду звертатися до суду за встановленням тимчасового обмеження на право виїзду боржника — фізичної особи або керівника боржника — юри-*

дичної особи за межі України до виконання рішення.

Серед найбільш важливих новел нової редакції Закону в частині повноважень держвиконавців слід виділити і *право безпосереднього доступу до баз даних та реєстрів, у тому числі електронних, що містять інформацію про боржників, їхнє майно та кошти* (ст. 5 нового Закону).

Це право було і раніше, проте у зв'язку з відсутністю прямої норми Закону, можливість його реалізації була спірною.

Крім цього, сприяти виконанню судових рішень будуть і інші розширені повноваження судових виконавців, зокрема, їм надано право:

— *отримувати від органів, установ, організацій та посадових осіб конфіденційну інформацію, необхідну для проведення виконавчих дій (п. 3 ч. 3 ст. 11 нового Закону);*

— *звертатися до органу (посадовій особі), який видав виконавчий документ, за роз'ясненням його змісту (п. 9 ч. 3 ст. 11 нового Закону);*

— *за наявності вмотивованого рішення суду про примусове проникнення до житла, безперешкодно входити на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень боржника - фізичної особи, особи, у якій знаходиться майно боржника чи майно та кошти, належні боржникові від інших осіб, проводити в них огляд, у разі необхідності примусово відкривати їх в установленому порядку із залученням працівників органів внутрішніх справ, опечатувати такі приміщення, арештовувати, опечатувати та вилучати належне боржникові майно, яке там перебуває та на яке за законом можливо звернути стягнення; (п. 15 ч. 3 ст. 11 нового Закону);*

— залучати до проведення або організації виконавчих дій, у тому числі і на платній основі, за рахунок авансового внеску стягувача, суб'єктів господарювання (п. 19 ч. 3 ст. 11 нового Закону). У колишній редакції мова йшла лише про притягнення виключно на платній основі суб'єктів господарювання, що мають відповідні ліцензії.

Нові вимоги до виконавчого документа

Новою редакцією Закону передбачено і нові вимоги до виконавчого документа, необхідні для відкриття виконавчого провадження. До них, зокрема, належать такі (ст. 18 нового Закону):

— у разі якщо рішення постановлено на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів, а також якщо присуджене майно перебуває в кількох місцях, у виконавчому документі вказується тільки один боржник і лише один стягувач, при цьому також вказується, що рішення виконується в якійсь частині або ж стягнення проводиться солідарно.

Дане нововведення можна назвати цілком логічним, адже за відсутності таких вимог суди можуть видавати один виконавчий лист про стягнення присудженого з декількох відповідачів або ж кільком стягувачам один виконавчий лист на всіх;

— виконавчий документ дійсний за умови, що він скріплюється гербовою печаткою установи, якою видано, у разі коли законодавством передбачено наявність такої гербової печатки у такої установи.

Якщо відносно документів, виданих судом, з цього приводу немає ніяких питань, то стосовно виконавчих документів, виданих іншими органами, наявність гербової печатки як умова дійсності виконавчого документа — безумовний плюс у боротьбі зі зловживаннями і безпідставними претензіями.

Важливо також відзначити, що ще однією умовою відкриття виконавчого провадження на підставі судового рішення є додаток до заяви стягувача копій документів, що підтверджують виконання ухвали суду про забезпечення позову (за умови, що така ухвала судом виносилася). Норма підпункту 3 п. 4 ст. 19 нового Закону є імперативною, і щоб уникнути повернення виконавчого листа з відмовою відкрити виконавче провадження всім зацікавленим особам необхідно буде її дотримуватися.

Нововведення у процедурі відкриття виконавчого провадження

Зміни передбачають значне скорочення загального строку пред'явлення виконавчих документів до виконання. Так, якщо раніше для пред'явлення виконавчих листів та інших судових документів до органів виконавчої служби для забезпечення виконання судових рішень у примусовому порядку для громадян та підприємств був встановлений 3-річний строк, *то за*

новою редакцією це вже 1 рік.

З цього не слід робити висновок, що виконавчі документи, видані більше одного року тому, втрачають силу: в прикінцевих та перехідних положеннях встановлено, що **виконавчі документи, видані до набуття чинності закону, пред'являються до виконання в строки, встановлені на момент їх видачі.**

Водночас, для пред'явлення виконавчих листів та інших судових документів, що стосуються стягнення періодичних платежів (у справах про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом чи іншим ушкодженням здоров'я, втратою годувальника тощо) можуть бути пред'явлені для виконання протягом усього періоду, на який присуджені платежі.

Серед нововведень, внесених до процедури відкриття виконавчого провадження, слід зазначити, що **стягувач отримав право у заяві про відкриття провадження вказувати відомості, що можуть сприяти виконанню рішення, наприклад, рахунки боржника, місцезнаходження майна тощо** (ст. 19 нового Закону).

Цією ж статтею встановлено, що при пред'явленні до виконання документів про конфіскацію майна необхідно подавати копію протоколу опису або вилучення майна, або довідку про те, що опис не проводився, або про відсутність такого майна.

У разі пред'явлення до виконання виконавчого документа, коли у справі застосовувалися заходи щодо забезпечення позову, необхідно пред'явити копії документів, що підтверджують виконання ухвали суду про забезпечення позову.

Деякі нововведення у процедурі виконання рішень

Перш за все, необхідно сказати, що згідно з новим Законом покладено обов'язок протягом 3 днів письмово повідомити держвиконавця про повне або часткове самостійне виконання рішення боржником (ч. 5 ст. 12 нового Закону).

Важливим нововведенням є і те, що до 3 млн. грн. зменшено суму боргу, що підлягає за підвідомчістю виконання відділом примусового виконання рішень управління ДВС у регіонах (пункт 2 ч. 1 ст. 21 нового Закону). У колишній редакції ця сума складала 5 млн. грн.

Відтепер при відкритті виконавчого провадження держвиконавець може накласти арешт не тільки на майно боржника, **а й на його кошти** (раніше при відкритті провадження арешт накладався тільки на майно боржника).

Відповідно до нового Закону, держвиконавець зобов'язаний розпочати примусове виконання рішення на наступний робочий день після закінчення терміну, наданого боржнику для самостійного виконання рішення, якщо боржником не буде надано в ці терміни документального підтвердження повного виконання рішення (ч. 1 ст. 27 нового Закону).

За старого Закону, починаючи виконувати рішення, держвиконавець повинен був особисто пересвідчитися, чи отримана боржником копія постанови про відкриття виконавчого провадження і чи здійснені ним дії з добровільного виконання рішення у встановлені постановою терміни.

Зміни торкнулися грошової оцінки арештованого майна. Зокрема, згідно зі ст. 58 нового Закону ці зміни полягають у наступному:

- введено нове поняття «визначення вартості майна», що проводиться держвиконавцем, тоді як «оцінка майна» здійснюється суб'єктом оціночної діяльності — суб'єктом господарювання;

- сторони отримали право подати держвиконавцю протягом 10 днів заперечення про результати визначення вартості майна або оцінки майна; при цьому держвиконавець зобов'язаний призначити рецензування звіту про оцінку майна з покладанням витрат на сторону, яка подала заперечення;

- повідомлення про результати визначення вартості майна або оцінки майна відсилається сторонам рекомендованим листом; результати оцінки, а також рецензування звіту про оцінку можуть бути оскаржені до суду;

- звіт про оцінку дійсний протягом 6 місяців, після чого оцінка проводиться повторно.

Частиною 7 статті 52 Закону України «Про виконавче провадження» також передбачається, що в разі, коли **сума, що підлягає стягненню за виконавчим провадженням, не перевищує десяти розмірів мінімальної заробітної плати, звернення стягнення на єдине житло боржника та земельну ділянку, на якій розташовано це житло, не здійснюється**. У такому разі державний виконавець зобов'язаний вжити всіх заходів для виконання рішення за рахунок іншого майна боржника.

Необхідно також звернути увагу на зміни в порядку реалізації майна (ст. 62 нового Закону). У нову редакцію повернена реалізація майна на комісійних умовах, яка була передбачена в першій редакції цього Закону, але згодом це положення було з нього виключено.

Відтепер **на комісійних умовах реалізується майно, вартість якого не перевищує 150**

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (НМДГ (2550 грн.)), товари побутового вжитку, інше рухоме майно (якщо стягувач не проти). Причому, на відміну від старої редакції Закону, нова його редакція не передбачає реалізацію майна через спеціалізовані організації, залучені на конкурсній основі.

Новим Законом також встановлено, що якщо майно не продано протягом 2 місяців, воно може бути знижене у вартості протягом 10 днів, але не більше ніж на 30 %. Повторна уцінка не повинна перевищувати 50 % початкової вартості майна.

Нереалізоване майно буде передаватися стягувачу в рахунок погашення боргу за первісною вартістю.

Новели оскарження дій (бездіяльності) держвиконавця

Новим законом боржника позбавили права адміністративного оскарження рішень, дій або бездіяльності державного виконавця (тобто оскарження в органах ДВС). За боржником збереглося лише право судового оскарження.

Раніше, звертаючись зі скаргами практично по всій вертикалі органів ДВС, боржник міг тягнути час і відкладати термін примусового виконання судового рішення в часі. Тепер же боржник зможе оскаржити вищевказані дії або рішення виключно в судовому порядку, і, що є важливим, подача скарги до суду не буде призупиняти примусове виконання рішення.

Стягувач і інші учасники виконавчого провадження (крім боржника) можуть оскаржити рішення, дії або бездіяльність посадових осіб ДВС не лише начальнику відділу, якому безпосередньо підпорядкований держвиконавець, або до суду, але і керівникові відповідного органу ДВС вищого рівня (ст. 82 нового Закону).

При цьому право на оскарження до вищестоячого органу ДВС (департамент ДВС) обмежено таким:

- департамент ДВС розглядає виключно скарги на рішення, дії або бездіяльність начальників управлінь ДВС в регіонах;

- рішення, дії або бездіяльність держвиконавця або іншої посадової особи ДВС можуть бути оскаржені керівництву ДВС (в тому числі до Департаменту ДВС), якщо їх оскарження передбачено цим Законом (можливість оскарження керівнику відповідного органу ДВС вищого рівня передбачена тільки частинами 1 і 3 ст. 82 нового Закону).

Слід особливо звернути увагу на те, що пода-

ча скарги на дії або бездіяльність держвиконавця відтепер не є підставою для призупинення виконавчого провадження.

Виконавчий збір

Безумовно, подорожчали послуги державної виконавчої служби щодо примусового стягнення. Мається на увазі збільшення виконавчого збору.

По-перше, якщо раніше виконавчий збір стягувався в розмірі 10 % від фактично стягненої суми боргу або вартості майна, то після вступу в силу нового Закону будуть стягуватися ті ж 10 %, але вже від суми, яка підлягає стягненню, або вартості майна, яке має бути стягнено згідно з виконавчими документами (ст. 28 нового Закону).

По-друге, нововведеннями передбачено збільшення розміру виконавчого збору, тобто суми коштів, яка стягується з боржника в разі невиконання ним рішення в добровільному порядку, крім випадків, коли цей збір згідно із законом не стягується. Так, для боржників фізичних осіб (громадян) та юридичних осіб (підприємств, установ, організацій) — за невиконання рішення немайнового характеру в добровільному порядку сума виконавчого збору встановлені такі:

- 1) для фізичних осіб-боржників — 40 НМДГ (680 гривень);
- 2) для юридичних осіб-боржників — 80 НМДГ (1360 гривень).

Раніше ці суми були відповідно 20 та 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідальність боржника

Новою редакцією Закону «Про виконавче провадження» посилена відповідальність за невиконання рішень про вчинення певних дій та рішень судів про поновлення на роботі. Відтепер за такі дії/бездіяльність при поновленні на роботі працівника (наприклад, коли є рішення суду про поновлення на роботі, яке набрало законної сили, але роботодавець його не виконує добровільно) для боржника — фізичної особи встановлено штраф від 10 до 20 НМДГ. А боржника — посадову особу можна буде оштрафувати на суму від 20 до 40 НМДГ.

Ці нововведення мають суттєво

дисциплінувати боржників, а також ефективно захищатимуть незаконно звільнених з роботи, сприяючи вчасному їх поновленню на роботі. Крім того, змінами суттєво збільшений максимальний розмір звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника з двох мінімальних заробітних плат до трьох мінімальних заробітних плат.

По-третє, змінами до законодавства більш детально було врегульовано притягнення боржників, які заборгували виплату аліментів, до кримінальної відповідальності. Зокрема, якщо заборгованість за аліментами сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, то державний виконавець звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності за злісне ухилення від сплати аліментів. Раніше такої норми в Законі України «Про виконавче провадження» не було, що давало держвиконавцям простір для маніпуляцій або «наполегливих» прохань до стягувачів аліментів самим звертатися до правоохоронців з заявами про злочин. У цілому, на мою думку, новою редакцією Закону «Про виконавче провадження» удосконалено положення старого Закону, що, безумовно, є позитивним моментом. Новий закон більш чітко закріпив повноваження державних виконавців, конкретизував багато інших положень, що, сподіваюсь, сприятиме поліпшенню ситуації в питанні строків примусового виконання судових та інших рішень.

Підготував Олег Новодворський,
юрист НАКСУ

